

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnishvu prejemam:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5:50
na mesec	1:90

Izšla je vank dan sveder izvzemati nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6:50
na mesec	2:30

za Nemčijo:

celo leto	K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:	
celo leto	K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravištvu (spodaj, dvorišče levo). Knaflova ulica: št. 5 telefon št. 85

Velika nevarnost.

(Informacija od posebne strani.)

Takoimenovani svetovni listi, med katere se štejejo tudi malovredni dunajski časopisi, so tokom treh tednov popolnoma premenili svoje prepričanje. Prej so gledali z zaničevanjem na balkanske narode, norca so se delali iz njih in jim obetal, da jim bodo velesile že ušesa navile. Teritorijalna posest Turčije — status quo — mora ostati nedotaknjena, naj konča vojna kakorkoli — to je bilo stališče velesil, ki so je tudi svetovni listi zavzemali.

Evropska diplomacija se je nesmrtno osmešila in ž njo vred tudi svetovno časopisje. Zmagoviti meči balkanskih narodov so tudi velesile pripravili v respekt. Takih zmag, kakor balkanske armade, svet še ni videl in od tod ta preemba v mišljenju diplomacije in časopisja. Specijalno dunajsko časopisje se že skoro po pasje priljubljuje balkanskim narodom, ker se na eni strani boji, da bi nastala velika vojska, ki bi znala vsled mednarodne konstelacije biti za Avstrijo usodopolna, na drugi strani pa se boji, da bi avstrijski eksport izgubil balkanski trg.

Dunajsko časopisje se torej kar cedi sladkobe za balkanske narode in jim ponuja vse, kar le hočejo, ali kravbo bi se motil, kdor bi mislil, da se v dunajskem časopisju tudi v tem oziru zrcali oficijalna avstrijska politika. Ne. V bistvu je ostala ta politika nespremenjena, je ostala to, kar je bila vedno: skrajno nasprotna balkanskim Slovanom. Sedaj se ta politika pač poskuša prilagoditi razmeram, ki so jih ustvarile sijajne zmage srbskega in bolgarskega, črnogorskega in grškega orožja — toda cilj je v bistvu ostal nespremenjen tisti, kakor je bil vedno.

Dolga desetletja sem smo čuli slovesno zatiranje, da ima Avstrija na Balkanu eksistenčne interese in da zato ne sme pustiti, da bi se Srbija, Bolgarija in Črna gora razširile; neprestano se nam je ponavljalo, da mora pot do Soluna ostati prosta. V resnici pa se s temi frazami le zakriva nemško - madžarski imperijalizem, ki hoče potlačiti Slovane in jih podvreči Nemcem in Madžarom.

Uničevanje Srbije je bilo doslej na prvem mestu med nalogami naše politike; vse je storila, da Srbijo gospodarsko oslabi in da jo politično davi. Vsa krivda, da so med Srbijo in Avstrijo tako neprijazne razmere, zadene v prvi vrsti avstrijsko oficijalno politiko in njene nezmožne voditelja Kalnokyja, Goluhowskega in nestrpnega Aehrenthala.

Avstrijska politika je stremila za tem, da si slovanske države na Balkanu ne smejo opomoči, pač pa da mora biti Turčija močna. Želja avstrijske politike je bila, naj Turčija tlačijo Slovane toliko časa, da pride ura, ko bo mogoče uresničiti željo avstrijskega imperijalizma in prodreti do Soluna. Kako daleč je šlo še pred par tedni to neizprosno nasprotje do Slovanov, se je pokazalo v delegaciji. Tam je minister grof Berchtold z zadoščanjem povedal, da je pri turški vladi dosegel znatne reforme za — Malisore; za Slovane na Turškem ni niti s prstom ganil. Ali je mar na dnu svojega srca slutil, da tega ni več treba, ker jih bodo rešili — slovanski bratje?

Ves teritorij od bosanske meje ne sme biti v drugih, kakor v turških rokah, dokler ne pride prilika, da jih zavojuje avstrijski imperijalizem, to je bilo doslej stremiljenje oficijalne politike.

Balkanske zmage so to koncepcijo avstrijske politike razdrle. Leta 1908. je Aehrenthal mislil, da se bo určija konsolidirala in pomladila — zato ji je vrnil Sandžak; zdaj se je to upanje izkazalo kot jakovo n zato išče avstrijska politika novih potov

in sredstev, da bi sledila kolikor mogoče — starim ciljem.

Legitimni avstrijski interesi na Balkanu so izključno gospodarskega značaja. To priznava tudi nemški poslanec Dr. Licht. Avstrijski gospodarski interesi zahtevajo, da je Avstrija v kar najboljšem razmerju z vsemi balkanskimi državami, in čim več teritorija dobe te države, toliko bolje za avstrijsko industrijo in trgovino. Dr. Licht je rekel: »Prazna časopisna fraza je trditev, da Avstrija poti skozi Sandžak do Soluna ne sme dati iz rok; da ostane ta trgovska pot na Balkan odprta, imamo le eno sredstvo: pametne trgovinske pogodbe.«

Modre in resnične so te besede, pa — z oficijalno politiko ne soglašajo. In naravno. Gospodarski interesi so oficijalni politiki vendar posttranska stvar, kajti glavna stvar so ji politično - teritorijalni interesi.

Ta politika hoče, da ozemlje od bosanske meje do Soluna ne sme priti v srbske roke, da Srbija in Črna gora ne smeta postati sosed in da Srbija ne sme dobiti ob Jadranskem morju pristanišče, dasi je zanj življenjskega pomena. — Ako pa naj se to vendarle zgodi, mora Srbija izstopiti iz balkan. zveze, ali se izneveriti svojim zaveznicam, da bi na Balkanu ne nastala nova velesila in mora skleniti z Avstrijo neodpovedljivo carinsko in politično zvezo. To se pravi, Srbija naj postane avstro - ogrska provinca z nominalno neodvisnostjo.

To so pravi cilji oficijalne politike in v teh tičij velika nevarnost sedanjega trenutka. Vojna se bliža koncu, Turčija je razbita in v najkrajšem času se mora pokazati, za koliko je avstrijska politika restringirala svoje zahteve. Od mere tega restringiranja je odvisno, kako se razvijejo stvari nadalje. Srbija izjavlja, da hoče ugoditi vsem legitimnim gospodarskim interesom Avstrije — ali bati se je, da Avstrija svojih zahtev ne bo hotela tako restringirati. Zdjaj vsaj neče še nič o tem slišati in če ostane na tem stališču — kaj potem?

Te dni se začne novo delegacijsko zasedanje. V zadnjem delegacijskem zasedanju so slovanski delegatje igrali dosti žalostno vlogo — ali bodo sedaj nastopili odločneje in zahtevali, naj išče Avstrija prijateljstva z balkansko zvezo, naj prizna načelo »Balkan balkanskim narodom« in naj se omeji na varstvo svojih gospodarskih interesov?

Žabje-mišja vojska v tuj-skem brlogu končana.

Uns will es schier bedünken
dass sie alle Dreie stinken.
Heine.

Na balkanskem polotoku divja srdita vojska med krščanskimi državami in polumesecem. V Ptuju je divjala istotako srdita vojska skoraj pol drugo leto med I. Ornigom, deželnim poslancem in Vinc. Malikom, državnim poslancem, kakor tudi med dr. Plachkijem in Vinc. Malikom radi žaljenja časti. Pred kratkim so nemški listi objavili vest, da je ta vojska končana — pred c. kr. okrajnim sodiščem v Gradcu s poravnavo, ki je uzadovoljila vse tri junake te borbe. Slovenska javnost bi lahko to dejstvo, spominjajoč se izreka: sodrga se — klati, sodrga se brati, z zaslužnim molkom prezrla, da niso te pravde na dan spravile toliko gnilih razmer pri ptujških uradih, ki naravno smrde do neba. Bodi nam torej dovoljeno tej žabje - mišji vojski pridati sledeči epilog:

I. Že delegacija okrajnega sodišča v Gradcu za razpravo Ornig-Malik ima svojo zgodovino in svoj tendenciozni značaj. Delegacija se sme dovoliti po § 62 k. r. iz ozirov na javno sigurnost ali iz drugih važnih

vzrokov. Tukaj je bil vzrok za delegacijo graškega sodišča edino ta, da se smradljive razmere, ki vladajo v Ptuju že 10 let, kolikor možno prikrijejo in potlačijo in da se kritika slovenske javnosti kolikor najbolj mogoče omeji in prepreči. Spominjamo se slučaja, v katerem se je v resnici iz važnih vzrokov prosilo za delegacijo druge porote; toda c. kr. deželno nadsodišče v Gradcu je ni dovolilo, ker je bila tožiteljica Slovenka, toženi pa Nemci, med njimi V. Blanke, svak I. Orniga.

Mladoletna Julijana Mustafa iz Hajdine je tožila urednika »Pettauer Zeitung« in »Marburger Zeitung«, V. Blankeja, Ornigovega svaka kot tiskarja radi pregreška žaljenja časti s tiskom. Obtožba je bila utemeljena, ker je c. kr. nadsodišče v Gradcu ugovor obtožencev zavrnilo.

Med preiskavo je »Marburger Zeitung« hujskala in direktno vplivala na mariborske porotnike, pred katerimi bi se morala obravnava vršiti, tako strastno v nepriporočljivo, da je c. kr. državno pravdnštvo v Mariboru urednika M. Jahna radi tega hujskanja pod obtožbo radi pregreška po čl. VIII. zak. z dne 17. decembra 1862, št. 8 drž. zak. de 1863 stavilo. To okolnost je porabil zastopnik mladoletne Julijane Mustafe ter prosil za delegacijo druge porote. (Primeri uvodnik: Gleispachova justica v »Slovenskem Narodu« z dne 3. julija 1905 št. 149.) Toda — glej! Isto nadsodišče, ki je ugovor obtožnih odbilo, je zavrnilo tudi ta predlog, ne glede na to, kako nesmisel je to, pravdo in sodbo prepustiti nahujskanim in mogoče tudi podkupljenim porotnikom.

Vsled hujskanja so porotniki obtožene oprostil, mladoletna Julijana Mustafa je morala ogromne stroške plačati. Te stroške je pupilarni sodnik v Ptuju zagovornikom toženih iz pupilarnega sklada kaj nakazal, a obenem pa začel preganjati Blaža Osenjaka, varuha mladoletne Julijane Mustafe, češ, zakaj se je ta za čast mladoletne varovanke zavzel ter tožbo vložil. Zgodilo se je celo, da so ga v pravdi radi zastopniških stroškov tožiteljčinega zastopnika silili v krivo pričanje, kakor da bi bil tožiteljčin zastopnik obljubil brezplačno zastopstvo. To je seveda bedastoča, kajti po sedanjih nazorih odvetniške zbornice bi bila taka obljuba disciplinarni pregrešek. Poštenjak Blaž Osenjak se temu pritisku ni vdal, ampak se je pred pričevanjem — ustrelil. Moralno odgovornost za ta samomor nosi c. kr. okrajno sodišče v Ptuju, kojemu je takrat načeloval najboljši prijatelj I. Orniga, dr. Franc Glas in c. kr. nadsodišče v Gradcu. To se je v javnosti tudi že naglašalo in se mora sedaj povodom pravde Ornig - Malik tem bolj poudarjati, da merodajni faktorji poznajo, kako c. kr. nadsodišče v Gradcu postopa glede delegacij sodišč, če prosijo Slovence, ali če prosijo Nemce za delegacijo, odklanjajoč pristojno sodišče radi — pristranosti. Pripomni se, da je obravnava dokazala, da je žaljivi napad na poštenje mladoletne Julijane Mustafe izviral posredno od c. kr. okrajne sodnije v Ptuju. Priča pl. Kalchberg je izpovedal, da je neki uslužbenec sodnije proti majhnemu honorarju bil podkupljen za to, da izda urednikom nemških listov (»Pettauer und Marburger Zeitung«) uradno tajnost. Ni čuda, če se je potem samomorilec in bivši kancelar Bartsch lotil v velikem stilu pupilarnega denarja, ter po rokovnjaško kradel sirotinske hranilnične knjižice, ko je videl, kako je ptujsko sodišče skrbelo za imetje in čast mladoletne Julijane Mustafe.

II. Sodniku dr. Bauerju, ki je vodil razpravo dr. Plachki - Malik, ter slednjega obsodil na 500 K, oziroma mesec dni zapora, se je očitalo (primeri »Slovenski Narod« z dne 8. oktobra 1912 št. 231), da je potlačil kaz-

znivo dejanje (i. e. volilno sleparijo) dr. Plahkega, svaka višjega državnega pravdnika namestnika Rudolfa Tschecha v Gradcu s tem, da je pri javni razpravi odvezal dr. Delpina, načelnika »Volksratta« v Ormožu od dolžnosti pričevanja o nekem posojilu, ki se je slovenskemu tržanu pri Sv. Lenartu v Slov. goricah dovolilo iz ptujске nemške hranilnice, koje načelnik je I. Ornig, pod tem pogojem, da ne gre s Slovenci volit pri občinskih volitvah. Take volilne goljufije podpira nemško - nacionalni sodnik v Ptuju s tem, da s plaščem krščanske ljubezni zakrije volilno goljufijo v prid nemškutarske stranke, storjeno, ne da bi se gosp. Pittreich s prstom ganil; narobe, ker se je dr. Plachki zavezal prositi za znižanje denarne globe v prilog Vinc. Malika, bo menda ta tudi svoj nujni predlog, ki ga je v državnem zboru radi teh lumparij stavil, umaknil. Potem mirna — Bosna. Tako se reže kruh pravice v Ptuju in v Gradcu v prid Nemcev in Slovencev. Na tak način se da vsako kaznivo dejanje potlačiti in abolirati.

III. Nemško - nacionalnemu sodniku dr. Mallyju, ki je vodil prvo razpravo ca. Ornig - Malik, je zastopnik slednjega očital in dokazal falsifikacijo zapisnika. Vložil je proti njemu personalno pritožbo na justično ministrstvo. Ta pritožba je bila doslovno objavljena v »Marburger Zeitung«, ker ta stoji ob strani Vincencu Maliku. Tudi ta pritožba se bo sedaj vrgla ad acta, dr. Mally pa ostane vseeno v Ptuju kot »nepristranski« sodnik. Vprašanje nastane, kako zupanje morejo imeti Slovenci do tega sodnika, če mu Nemec Malik kot političen nasprotnik dokaže take nepostavnosti, ki tvorijo zlorabo uradne oblasti?

IV. Pridemo k tretjemu junaku c. kr. finančnemu tajniku Elsbacherju, ki je sicer sin slovenskega očeta, toda renegat in nemškutar in falio. Ta se je oženil s hčerjo zganjarskega velefabrikanta S. Hutterja, konkurenta M. Straschilla, Ornigovega svaka v Ptuju. I. Ornigu ni bilo po volji, da je Elsbacher baje prehudo z davčnim vijakom pritiskal na zganjarja M. Straschilla. Zahteval je od Vinc. Malika, naj ta na Dunaju izposljuje, da se Elsbacher iz Ptuja odstrani, ker krivično Ornigovo žlahto obdavljuje. Vincenc Malik se je za to zavzel in — Elsbacher je bil v Lipnici premeščen. Ko sta se Ornig in Malik sprla, je Malik S. Hutterju povedal, zakaj da je bil njegov zet iz Ptuja premeščen in kako da je Ornig proti njemu intrigiral. To razkritje je povzročilo strašno razburjenje duhov v Ptuju ter je v nemškem taboru izzvalo neizprosno opozicijo proti I. Ornigu. Ta sedaj to taji in imenuje Malika kot podlega lažnjivca. Nemški listi, ki so javili spravo med Malikom in Ornigom, zamočle, kaj se je ukrenilo glede tega slučaja. Ker je pa V. Malik nastopil dokaz resnice, mora slovenska javnost zahtevati pojasnila; če je res, kar Vinc. Malik trdi, je to korupcija in svinjarija najhujše vrste. Če pa c. kr. finančni tajnik Elsbacher ni proti Ornigovi žlahti krivično nastopal, se mora tak človek, kakor je Ornig, ki ima celo dva reda, na Najvišjem mestu razkrinkati in njegovo falstvo primeru oziogatosi. Če bi v Gradcu na pristojnem mestu čut pravčnosti vladal in obveljal, bi se te lopovščine ne smeje ignorirati.

V. V volilnem boju, ki se je vršil proti Vincencu Maliku in ki je povzročil to nečuveno korupcijo, je neki ptujski sodni uradnik — govori se, da predstojnik sam dr. Doležell — na volilnem shodu proti V. Maliku govoril: »Die ganze deutsche Bevölkerung müsse ein Interesse daran haben, dass möglichst viele deutsche Beamten in die vorhandenen Stellen einrücken; die deutschen Beamten haben auch immer stramm zu ihrem

Volke gehalten. (»Grazer Tagblatt« z dne 2. aprila 1911 št. 113.)

V istem času, ko so se vsi nemško - nacionalni uradniki v Ptuju vrgli s tako ljutostjo in s tako frivolno nesramnostjo v volilno agitacijo, je nemško - nacionalni c. kr. kancelist Bartsch kradel in ropal slovenskim sirotam pri sodnji naloženi denar, ne da bi ga kdo nadzoroval, tako, da je škoda znašala nad 10.000 K. To se pravi: immer stramm zum deutschen Volke halten!

Za danes smo pri koncu, kaj ne, g. dr. Doležell? Če se je tudi za sedaj posrečilo, pred graškim sodiščem spravmo med takimi poštenjaki, a la Ornig, Plachki in Malik dognati, se s tem slovenska javnost ne bo pomirila in molčala o vseh zločinih in lumparijah, ki so prišle na dan. Mi smo mnenja, da je razum dr. Glasa, c. kr. sodnega svetnika v Gradcu in njegovega, sedaj pri najvišjem sodišču na Dunaju službojučega prednika, pod kojih egido in patronanco so se te lumparije pričele in inaugurirale, še nekaj sedanjih nemško - nacionalnih ptujških sodnikov za — kazensko preiskavo. Dr. Hochenburger, ki te razmere trpi, je pa zrel za obtoženo klop v parlamentu. Če se motimo, naj se nam to z uradnim popravkom, ali pa z oficijalno izjavo od kompetentne oblasti v Gradcu, dokaže. Sicer smo neizprosni.

Verus.

Vojna na Balkanu.

Iz srbskega glavnega stana.

(Od našega posebnega poročevalca.)

V Vranji, 27. oktobra.

Nihče, niti največji optimist ni pričakoval, da bi srbska armada s tako izredno naglico napredovala in da nas ni snoči obvestil o padcu Skoplja sam ministrski predsednik g. Pašić, temveč kdo drugi, mu gotovo ne bi bili verjeli, temveč bi se mu smejali, ali bi se pa jezili, ker bi mislili, da nas hoče pošteno potegniti.

Tako smo pa verjeli. G. Pašić je prišel v restavracijsko dvorano hotela »Vranja« s telegramom v roki in rekel, da je Skopje padlo. Ravno odvečerjali smo, ali kakor bi udarila strela med nas, tako so naenkrat vtihnile vilice in noži, en hip smo ostali osupnjeni, potem se je pa zašlišalo urnebesno ploskanje z rokami in v vseh evropskih jezikih so se slišali veseli klici — samo dva Nemci sta ostala tiha, bilo jima je neprijetno, našla sta se v največji zadregi. Pa kdo se je v onem navdušenju zmedil za dva nemška žurnalista, ki se edina nista hotela pridružiti splošnemu navdušenju in dobremu razpoloženju.

Konjeniki so dirjali po mestu in razglašali prebivalstvu veselo novico, pred hotel »Vranja« je pa kmalu prišla godba kraljeve garde, ki je najprej odigrala vse slovanske himne, potem se je pa začel pomikati spreved po mestu z godbo na čelu in razsvetljen z bakljami, ki so jih v tem času nekje dobili.

Bila je ogromna množica meščanov, oficirjev, uradnikov, vojakov in seveda tudi vsi tuji žurnalisti, na koncu spreveda pa vojaški avtomobil, poln vojakov z bakljami v rokah.

»Živio kralj Peter! Živela srbska armada! Živela balkanska zveza! Živelo Slovanstvo!« Ti klici so se ponavljali neprestano, godba je pa igrala slovanske koračnice in srbske bojne pesmi. Med množico je koračkal tudi knez Aleksij Karagorgiev in gazil vranjsko blato kot vsi mi drugi, veseli obrazi povsod in na vse strani. Navdušene ovacije so bile pred kraljevim stanovanjem, potem je šel pa cel spreved — z godbo, seveda — v lepo, moderno vranjsko

bolnico, kjer so bile še bolj navdušene ovacije ranjenecem.

Godba je šla potem v hotel »Vranjo«, ki je bil takoj natlačeno poln. Srbski pisatelj Branislav Nušić, v uniformi navadnega vojaka, je imel nagovor, v katerem je poudarjal znamenitost in važnost trenutka in rekel, da bodo združene balkanske armade v čvrsto stisnjenih kolonah kmalu zagazile azijsko kačo in ako še to ne bo pomagalo, bodo šle združene armade naravnost v Carigrad in stopile tej kači na glavo!

Govoril je tudi še češki poslanec Klofač in nekateri tuji žurnalisti, godba je igrala in plesalo se je kolo; knez Aleksij Karagiorgjevič je objel dva vojaka in plesal neutrudljivo.

Pozno je že bilo, ko sem se odpravil proti domu. Nebo se je razvedrilo, sijal je mesec in razsvetljeval spomenik padlim junakom l. 1878., ki stoji na trgu pred hotelom »Vranjo«. Odšel sem z mojima tovarišema Francozom Lanuom in Nizozemcem Solom še v neko gostilno, kjer so vojaki proslavljali zmago pri Skoplju. Bili so tako navdušeni, da še nas niso pustili stran, temveč so hoteli po vsej sili, da bi z njimi pili — na njihov račun. Nismo se mogli osvoboditi drugače, kakor da sem se izgovarjal s tem, da moram iti na brzojavni urad, da brzojavim o zmagi; ali poljubiti sem se moral vendar z vsemi in moja tovariša ravno tako, ker to je že srbska navada, da se ljudje poljubljajo v veliki žalosti in v velikem veselju.

Danes je bila služba božja v tukajšnji cerkvi: prisostvoval je kralj, ki menda malo boleha, ali se pri vsem tem dobro drži, ministrski predsednik Pašić, naučni minister Ljubomir Jovanović, predsednik skupštine Andra Nikolić in mnogo oficirjev, vojakov, meščanov, žensk. Pel je v cerkvi zbor starcev, ker mladina je na bojišču, duhovnik je govoril o veliki nacionalni borbi, ki jo danes vodi srbski narod, o bodočnosti Slovanstva itd.

Kako je prišlo do tega, da je Skoplje tako nenadoma in nepričakovano padlo?

Turki so zbrali okoli Kumanova velike in močne vojaške čete, ker njihov načrt je bil: sprejeti pri Kumanovu bitko, premagati armado prestolonaslednika Aleksandra in potem stopiti v ofenzivo proti Vranji, Leskovcu, Nišu. Načrt čisto dober, ali Turki bi morali resnično premagati armado prestolonaslednika Aleksandra, zgodilo se je pa ravno nasprotno: Turki so bili pri Kumanovu tako temeljito tepeni, da so naravnost zbežali pred Srbi, srbska konjenica jih je pa tako uspešno preganjala, da se nikjer več niso mogli zbrati in ker je prihajala z druge strani proti Ovcjemu polju tudi druga srbska armada pod poveljstvom spretnega generala Stepanovića, se niso utegnili Turki v Skoplju niti ustaviti, temveč so zbežali kot muhe brez glave »mit Sak und Pack« proti Velešu...

Grozovit poraz so doživeli Turki pri Kumanovu, ti Turki, ki so sanjali, da pridejo v Niš, kamor jih je sicer veliko prišlo, ali le — kot ujetniki...

Sijajen začetek je to, ki bo gotovo kronan tudi z enakim završetkom! Srbska artilerija je bila že v začetku vojne boljše in močnejše od artilerije, ki jo je poslala Turčija proti Srbiji in k temu so Srbi zajeli še polovico turških topov z več vagoni municije, tako da sedaj te topove lahko porabijo proti Turkom. Izid vojne je torej nedvomljiv in ker bo gotovo tudi bolgarska armada pomnožena z dvema srbskima divizijama, storila pri Odrinu svoje, je usoda Turčije zapečatenata.

Srbski glavni stan se premakne v par dnevih proti jugu: v Kumanovo, ali pa naravnost v Skoplje. Srbski vlaki vozijo že do Kumanova, med Kumanovom in Skopljem pa srbske ženijske čete še pregledujejo železniško progo, ako ni minirana in jo popravljajo v kolikor so jo Turki pokvarili. To bo kmalu gotovo in potem bodo srbski vlaki vozili naravnost v Skoplje.

Z glavnim stanom odidemo proti jugu tudi žurnalisti, kar že komaj pričakujemo, ker Vrenje smo v resnici že sili.

Zvezdan.

V srbskem glavnem stanu v Vranji, 29. oktobra.

Srbska armada je zavzela tudi že Veleš in ravnotako poročila oficirska patrulja, ki je odšla iz Skoplja na rekognosciranje proti Tetovu, da se je vsa turška armada iz tega mesta umaknila proti Bitolju! Srbi so zavzeli tudi sotesko Kačanik, iz katere so hoteli napraviti Turki za Srbe nekake Termopile, ali so bili Srbi malo boljše strategiji, pognali so Turke in Arnave v sotesko, sami so pa zavzeli hribe, odkoder so sejali njihovi topovi in strojne puške v sotesko smrt in pogin...

Naravnost strahovit poraz so doživeli Turki! Začetek tega popolnega poraza je bil pri Kumanovu, tam je nastala v turških vrstah panika in te se Turki ne morejo več znebiti: bežijo, kakor bi jih preganjale vse peklenke sile in puščajo za sabo cele, nepoškodovane topove in municijo, šatore in puške, plašče — sploh vse, kar bi jih oviralo v begu...

In ta panika je močno opravičena, srbska armada je delala pri Kumanovu resnično čudeže! Bojišče je bilo tako le:

Južno od Kumanova, proti Skoplju, je visoko, toda nezaraščeno hribovje in tam je stala, dobro zavarovana, močna turška armada. Srbska armada je prodirala s severa po ravni tako, da srbska artilerija ni mogla dobiti nobenih ugodnih pozicij in srbsko pehoto je čakala težka naloga osvojit z naskokom visoko, nezaraščeno hribovje, kjer ni imela nobenega skrišališča, tako da so padale po srbskih pehotnih kolonah turške granate kot toča... Ali sijajno je rešila srbska pehota to svojo težko nalogo: oficirji so drli pred svojimi četami in padali v boju, ali vojaki so drli naprej... Nekateri polki so izgubili svoje polkovne, bataljonske in stotnijske poveljnike, ali moštvo je drlo z nasajenimi bajonetami na puškah samo naprej, na turške pozicije in je padlo, decimirano od turških granat in šrapnelov, kot hudournik na turške obkope — prva ugodna pozicija za srbske topove je bila pridobljena in sedaj je prišel čas za izbornu srbsko artilerijo: nič se ni čakalo, da bi prišli pešci na pomoč, da bi se spravili topovi na hrib, artilerijski oficirji so prvi prišli za kolesa in vlekli topove na pozicijo... Boj se je nadaljeval tudi ponoči in cel naslednji dan: srbski topovi so napravili svoje: takoj popoldne so začeli Turki odstopati, najprej počasi, kmalu so se pa vdrli v divji beg, turških čet se je polastila panika, razkrpile so se v največjem neredu na vse strani, v tem trenutku je pa stopilo v akcijo — srbsko konjenstvo...

Rezultat: Skoplje, stara prestolnica srbskega carja Dušana, se je vdala brez odpora. Ker niso imele bežeče turške čete časa niti posloviti se od njega, temveč so dirjale proti Velešu, v katerega obližju jih je že čakal general Stepanović in proti Tetovu in odtod dalje proti Bitolju, prestolonaslednik Aleksander, poveljnik prve armade, je pa na čelu svojih čet svečano prišel v Skoplje in sprejel deputacijo muslimanov in tujih konzulov, ki so ga prosili, naj prizaneha muslimanom v Skoplju, kar je on tudi lahko obljubil, ker Srbi se vojskujejo samo z oboroženim sovražnikom, ne pa s starci, ženami in otroci kot Turki in Arnavi.

Po petsto letih je torej Skoplje zopet srbsko!

Tamošnje prebivalstvo tega kar verjeti ne more. Možje, žene in otroci — dočetrjašnja brezpravna raja, sedaj pa polnopravni srbski državljani! — samo solze prelivajo, gledajo kot v sanjah srbske vojske in občudujejo »kraljevega sina« (tako pravijo prestolonasledniku), ki je pokazal izredno veliko osebnih hrabrosti, ker je jahal na konju v Kumanovo pod dežjem krogelj in dal s tem vojakom lep izgled poguma in požrtvovalnosti.

Sijajna je bila srbska zmaga pri Kumanovu, ali — težka srbska armada je v tej težki bitki pokazala, da stoji resnično na veliki višini, da je prvovrstna. Žrtve so velike, posebno oficirjev je padlo zelo veliko, ker so stopili pred svoje vojske in jih vodili k zmagi. Ravno kar se je iz Skoplja vrnil češki poslanec Klofač in je povedal, da je izjavil neki zajeti turški major, da je to nekaj nečuvnega, nekaj, kar se še ni zgodilo in česar nihče ne bi pričakoval: da je pehota brez zaščite artilerije naskakovala in osvojila golo hribovje, na katerem se ni mogla nikjer zakriti, temveč je bila ves čas izročena ognju pušk, strojnih pušk in topov... To je storila srbska armada pri Kumanovu in Srbi so na to in tako svojo armado s pravico ponosni!

Srbski glavni stan se preseli sedaj naravnost v Skoplje. Ko pišem te vrstice se nahaja tudi moja prtljaga že na vranjskem kolodvoru, v posebnem častnikarksem vlaku, ki nas popelje do Tabanovca, odkoder odidemo peš čez bojno polje do Kumanova, potem pa zopet po železnici naravnost v Skoplje, kamor pridemo menda prej kot kralji, tako, da bomo prisostvovali zgodovinskemu trenutku, ko vstopa po petsto letih zopet srbski vladar v Skoplje.

Da, teh petsto let! Petsto let muk in trpljenja srbskega naroda pod turškim gospodstvom! Neki turški zajeti oficir se je izrazil o bitki v soteski Kačanik, da so Srbi pobili tam več Turkov, kot Turki Srbov v vseh petsto letih! To je sicer močno pretirano, ali dobro označuje turški poraz v soteski Kačanik!

Predno sklenem ta dopis, najdam še enkrat besedo gospodu Klofaču, ki je ravno kar prisedel k moji mizi in mi pripoveduje posameznosti o Kumanovski bitki in ki pravi: Kumanovo je za Turčijo v popolnem pomenu to besedo to, kar je bila Jena za Prusko. Panika, ki se je polastila pri Kumanovu Turkov in jih poglala v brezumni beg, je na las podobna paniki, ki se je pri Jeni polastila Prusov, ki so bežali pred Napoleonom kot muhe brez glave...

Srbski armadi preostaja najbrže samo še zmagoslavni pohod po Stari Srbiji (sedaj Novi Srbiji) in Makedoniji, ker je zelo dvomljivo, da bi se turške čete mogle še zbrati in se resno upreti zmagovalcem.

Zvezdan.

Črnogorska vojna.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinje, 31. oktobra.

Prevoz ranjenecv na Bardonjola na Rijeku.

Včeraj popoldne in zvečer so dovedli na parobrodu in na vozovih ranjence z Bardonjola na Rijeku, ki so po zavzetju bardanjolske pozicije postali žrtve bašibozuške prevare in zlorabe bele zastave. Na Rijeku je pričakoval ranjence kralj Nikola sam, da pokaže svoje globoko sočustvovanje. V kraljevem spremstvu sta bili tudi njegovi dve hčeri in štab, ko so pripeljali ranjence, ki pripadajo po večini grahovskemu, rudniškemu in banjanskemu bataljonu, je nastal gniljiv prizor. Ranjencem so stregle: velika kneginja Milica, kneginja Ana Battemberška in kneginja Ksenija. Ranjenci so pripovedovali, kako so se približali Turki z belo zastavo in v srbskem jeziku izjavili, da se predajo, nakar so se primaknili črnogorski vojski in izpalili puške. Med prisotnimi je zavladalo znova velikansko ogorčenje. Nato so ranjence nastanili deloma v bolnišnici, deloma pa v perlenički hiši, kasarni kraljeve telesne straže na Rijeku, nekaj so jih pa namestili po zasebnih stanovanjih. Večerjo je oskrbel vsem kraljev dvor. Riješko meščanstvo sočustuje z ranjenci in skrbi zanje zelo požrtvovalno.

Črnogorci pred Tarabošem. — Napad na Pulaj.

Artilerijski boj pred Tarabošem traja dalje. Prekinejo ga samo krajši ali daljši odmori. Sovražnikovo topovsko odgovarjanje slabi neprestano. — Črnogorski oddelek vojske: ki operira južno od Taraboša preko Bojane, je dobil nalogo, da krene na ustje Bojane in napade mesto Pulaj na levem bregu reke, ki se tu izliva v morje, in prežene odtod sovražnika, ki je štel kot tabor vojske, obstoječe iz nizama in bašibozukov. Črnogorski napad se je povsem posrečil. Turška vojska je bila prisiljena, da se je umaknila in pobegnila v smeri proti S. Giovanni di Medua, važnem pristanišču severno od izliva Drina in nedaleč od že večkrat imenovanega Leša (Alessio). Turki so ostavili pri begu en top, ki je padel popolnoma nepoškodovan v roke črnogorske vojske. Črnogorske izgube so na ti ekspediciji neznatne, turške pa precejšne, kajti mnogo mrtvih in ranjenih je ležalo na bojišču. Kaj nas uči napad na Pulaj? Gotovo je, da se Črnogorci ne bodo zadovoljili samo s Skadrom, nego da niso prodirali dalje proti jugu. Kako daleč, kdo ve! S tem, da preganjajo Turke iz njihovih pozicij, pripravljajo sebi pot na Leš. Brezdvomno je, da reka Bojana ne bo tvorila meje na jugovzhodu Črne gore; seveda se o tem za enkrat še ne more govoriti.

Odbor za podpiranje siromašnih rodbin vojni obveznikov.

Uprava cetinjske mestne občine je pozvala nekoliko svojih meščanov na posvetovanje glede razdeljevanja podpor siromašnim družinam vojni obveznikov. Pri tej priliki se je izvolil poseben odbor, obstoječ iz najuglednejših in najpremožnejših meščanov, ki bo zbiral prispevke in delil med potrebne podpore.

Zavzetje Peči (Ipeka).

Včeraj, 30. t. m. je zavzel general Vukotić mesto Peč (Ipek). Njegov prihod v mesto je bil podoben triumfu. Narod ga je sprejel z entuziasmičnim veseljem, na kar se je v stari srbski patriarhalni cerkvi vršila slovesna služba božja za zdravje in blagor kralja Nikole in njegovega doma ter za zmago črnogorskega orožja. S zavzetjem Peči je torej izpolnil general Vukotić svoje šaljive besede brzojavljene pred tremi dnevi iz Andrijevice.

Mesto Peč šteje po izvestilu od zasebne strani 8000—10.000 prebivalcev in je torej po številu ljudi moč-

nejše nego Cetinje. Tudi število hiš je precejšno. Pripoveduje se, da so spredeli meščani Janka Vukotića kot Odršenika, kot rešitelja izpod turškega jarma.

Knjeginja Ksenija.

Ena najbolj požrtvovalnih dam, da, najpožrtvovalnejša je v službi »Rdečega križa« knjeginja Ksenija. Časopisi so polni njene hvale, ki jo gotovo v polni meri zasluži. Ona skrbi za ranjence kot prava vrla Črnogorka po sestriški, obiskuje bolnice in nadzira vse, kar je v zvezi z žrtvami vojne. Sedaj, ko prevajajo ranjence iz Rijeke na Cetinje v tukajšnje bolnišnice, posvečuje transport največjo pozornost. Mnogokrat na dan vidiš eleganten avtomobil, ki drči brzo preko cetinjskih ulic! »Kdo je dama, ki vodi voz?« vprašujejo tuji vidič temno oblečeno gospico bledih lic pri avtomobilskem krmilu. To je Ksenija, ki sama oskrbuje prevoze ranjenecv, dobro vedo, da je čisto ena sama njena beseda, njena navzočnost sama črnogorskemu trpinu lek. Čast taki kraljevski požrtvovalnosti.

Bombardiranje Taraboša. — Dva turška topa na Brdicah onesposobljena.

Šef pressbureaua Mirko Mijušković javlja iz Muričanov pozno ponoči o bombardiranju Taraboša, ki je bilo včeraj jako živahno, tako da se je, dokler je vlekel jugozapadni veter, na cetinjskem razgledišču, najvišji točki ceste, ki pelje na Rijeku, čulo grmenje topov. Turki so bili po črnogorski artileriji prisiljeni, da so se pojavili bašibozuki z belo za- črnogorskih baterij, na katere so streljali bolj poredkoma nego minule dni. Ker je bila akcija turške artilerije popoldne jako slaba in ker je bil odpor onega turškega oddelka, ki je deloval proti črnogorski pehoti, ki čuva vrhove Širočke gore pred eventualnimi napadi, malenkosten, se domneva, da so imele turške baterije na Tarabošu občutljive izgube. Po zanesljivih vesteh sta dva turška topa na Brdicah umaknjena iz strelne vrste, ker sta za nadaljno borbo onesposobljena in je njihovo moštvo pobito. Črnogorske izgube: eden mrtvev.

Zloraba bele zastave na Bardonjolu.

Iz Rijeke prihaja danes, 30. t. m. ob 11. uri 30 min. sledeča vest, ki je za Turke, s katerimi se bore Črnogorci pred Skadrom, vrlo značilna. Brzojavka se glasi v prevodu doslovno:

»Včeraj pred večerom je naša vojska zavzela po daljši borbi pozicijo na Bardonjolu, vzhodno od Skadra. Ko so naše čete zasedle položaj, so se pojavili bašibozuki z belo zastavo. Govorili so srbski in javljali našim, da se predajo. Pustilo se jim je, da se približajo, a ko so se približali, so izpalili salvo iz pušk, mesto da predado orožje. Na ta način je bila prevzročena med našimi četami pogibelj. Največje izgube imajo grahovski, indijski in banjanski bataljon, ki so bili v prvem redu. Turki, ki so učinili tako prevaro zlorabeč belo zastavo, bodo od naše vojske takoj decimirani. Naše čete so obdržale osvojene pozicije. Število mrtvih in ranjenih je še neznan.«

Druga brzojavka, ki se nanaša istotako na izdajo bašibozukov, brzojavka, ki je došla danes, dne 30. oktobra, preje nego gornja in ki jo radi njene popolnosti kot drugo objavljamo, poroča sledeče:

»Turki so včeraj pod Skadrom zlorabili belo zastavo. Vzhodno od mesta je črnogorska vojska pred večerom zavzela ob reki Kiri važne pozicije. Na to so bašibozuki izvesili bele zastave in v srbskem jeziku javili, da se predajo. Črnogorska vojska jih pusti v svojo bližino. Ko so se primaknili čisto blizu, je cela fronta izstrelila in navalila z bajonetami. Padlo je 300 mrtvih in ranjenih Črnogorcev. Naša vojska obkoli Turke in jih do zadnjega poseka.«

Višine Bardonjol so prav tiste važnosti na vzhodni strani Skadra, kot Brdica na južni, ki zapirajo pot proti Lešu (Alessio). Bardonjolske višine se dvigajo brzo iz nizke ravnine med reko Kiri in Drinaso in dosežejo v najvišjem vrhu višino 316 m, ki pa pri obleganju Skadra ne pride v poštev, pač pa vrh, ki meri 163 m in je od središča mesta oddaljen jedva 3 kilometre v zračni črti.

Vest o zlorabi bele zastave je zbudila na Cetinju največjo ogorčenost, ki je gotovo v popolni meri opravičena. O ničemur drugim se ne govori danes na Cetinju! Kamor greš, slišiš samo besedo »Bardonjola« in »bašibozuki«. Črnogorci poznajo sicer Turke do mozga, poznajo njihovo neusmiljenost in okrutnost, toda smatrajoč jih za hrabre vojnike,

ki se ne boje gledati smrti v obraz, jim niso prisojali zmoglosti takega čina. Črnogorska vojska, ki je h. tela biti priča prizora, kako predavajo Turki orožje, je bila vsa prisotna in ni niti mislila, kaj so sklenili verolomniki v globini svoje nizkotne duše. Počili so strelji, počili zopet in zopet in Črnogorcev je padlo toliko, kot še v nobeni bitki doslej. Da je zavrela Črnogorcem kri, je umevno in skoraj gotovo je, da vsi Turki pokrivajo mesto svoje izdaje. — Eno vprašanje pa je v obeh brzojavkah nepojasnjeno! Odkar so se vzeli bašibozuki? Morda se bo in še druge zanimive podrobnosti objavijo v teku današnjega večera.

Črnogorsko učiteljstvo.

Pod tem naslovom piše »Cetinjski Vestnik« jako simpatičen članek o onih črnogorskih učiteljih, ki so se udeležili boja na širočko - zogajskih višinah 11. t. m., kjer je vojaštvo dokazalo »svojo moralno jakost in največjo vdanost prestolu in domovini.« V tem boju se je borilo tudi nekoliko narodnih učiteljev riječko-lješanske brde, od katerih sta dva padla na bojišču, sedem pa bilo ranjenih. Med ranjenimi se nahajata učitelja Filipovič in Strugar, od katerih je prvi ranjen na dveh, drugi na šestih mestih.

Telegrafska zveza Cetinje - Kotor.

Včeraj se je otvorila druga telegrafska proga Cetinje - Kotor, za kar bo marsikdo črnogorski poštni upravitelj hvaležen, kajti že pri jubileju kralja Nikole se je skazalo, da ena sama žica ne more zadostovati pri količkaj pomnoženem prometu. Sedaj se je temu odpomoglo, tako da je pričakovati, da bo mogoče ustreči vsem strankam pri še tako velikem navalu.

Ranjenci na Rijeku.

Vse ranjence, ki so se nahajali v riječki bolnišnici, moderno zidanim postopju blizu kraljevega dvorca in pristopju v Rijeku, so prevedli na Cetinje, kjer se šeta po ulicah mnogo vojakov, ki so se jim rane že deloma zacelile, ki pa vendar še ne morejo vrniti se na bojno polje.

Tuji vojaški dostojanstveniki v Črni gorl.

Med drugimi visokimi vojaškimi dostojanstveniki so došli v Črno goru iz inozemstva: Edvin Hotenvil, major in Vurlih Perun, polkovnik, oba iz Angleškega, Emilio Toro, major iz Španije, H. Angel, polkovnik iz Norveškega in Francisko del Karvalo, artilerijski polkovnik iz Portugalskega.

Črnogorci iz Amerike.

Danes se je vrnilo iz Amerike okoli 200 Črnogorcev, ki so pevaje »Onam, onamo« prikakali na Cetinje. Dolgo pot iz Kotora so napravili peš in vrhu tega še obloženi s težkimi potnimi kovčki; a ni se jim videlo, da so trudni. Čašico črne kave in — hajd — v vojno skladišče po vojaško uniformo, jutri pa peš na bojišče! To je vztrajnost in navdušenje za sveto domovinsko stvar.

Dvor in ranjenci.

Pod naslovom »Dobro nam došle« prinaša današnji »Cetinjski Vestnik« oduševljeno pisan uvodni članek, v katerem v vznešenih besedah slavi požrtvovalno in gotovo ne-sebično delovanje velike knjeginje Milice in knjeginje Ane, ki sta se vrnili v domovino, da skrbita za ranjence kot prave Črnogorke, kot prave sestre žrtv na bojnem polju.

Streljanje pred Tarabošem.

Danes se je čulo pred Tarabošem silno grmenje topov, ki je pa naenkrat prenehalo. Okoli četrte ure popoldne so čuli v Doberskem selu blizu Cetinja v teku ob ure 50 topovskih strelav, znamenje, da Črnogorci trdnjavi ne prizanašajo.

Pred vrati Carigrada.

Poročevalec turinske »Stampe« javlja svojemu listu: »Kar so Bolgari storili v 15. dneh, odkar je izbruhnila vojna, je naravnost fenomenalno. Armadi generala Dimitrijeva in Kuličova, ki štejeta okoli 120.000 mož, sta premagali velikansko turško premoč pri Lile - Burgasu. Bajonetni naskoki Bolgarov so potrebni tudi zato, da štedijo z municijo, ker je za vsako puško komaj 600 patron na razpolago in ni računati, da bo mogoče dobiti med vojno novih patronov.«

»Reichspost« poroča iz Mustafe Paše, da se je Bolgarom posrečilo, prehiteti bežeče turške čete in da so jih potisnili iz smeri proti Carigradu.

tako da je skoro gotovo, da bodo Bolgari turško armado popolnoma obkolili.

Bolgarska kavalarija, ki je prispejala iz Tamroša, je prodrla čez Rodopske gore do železnice iz Carigrada v Solun, ter predvčerajšnjim zasedla postajo Ksanti.

Kakor poročajo iz Sofije, se je posrečilo Bolgarom s srečnim manevrom zasesti tudi Dimotiko, izhodišče železnice proti Odrinu. Po nesrečni bitki ob Marici razkrojene turške čete so se tako razpršile, da jim je odrezen vsak povratek proti Carigradu. O tem oddelku turške vojske ni nobenega dvoma več, da bo padel Bolgarom v roke. Po boju pri Muradi proti Čorlu pobegle turške čete se skušajo umakniti za utrdb pri Čataldži. Bolgarsko prodiranje mora tedaj premagati samo še dve veliki oviri, da privede zmagovalno bolgarsko armado pred Carigrad. Ti dve veliki oviri sta Čataldži in San Stefan. Sicer pričakujejo Bolgari tu hudega odpora Turkov, vendar pa ni verjeti, da bi mogle doseči turške čete proti Bolgarom, ki stoje od Medije do Seraja in od Čataldže do Rodosta, kak trajen uspeh. Poleg tega pa se govori, da bodo tudi Grki izkrcali pri Rodostu več svojih čet.

Kakor poročajo iz Sofije, so poskusili Turki izkrcati pri Midiji 20 tisoč vojščev, da padejo Bolgarom v hrbet. Bolgari pa so bili pripravljeni na tak poskus in so ga preprečili. Boj pri Midiji ima veliko večji pomen, kakor se mu na prvi pogled pripisuje. Turki so mislili, da Bolgari nimajo dovolj moštva, da bi mogli preprečiti izkrcanje. V sredo so tedaj izkrcali v Midiji 20.000 mož. Bolgari Turkom niso branili izkrcanja, ko se je pa storila noč, so obkolili mesto ter je od vseh strani naskočili, tako da niso imeli Turki niti časa, pripraviti se za odpor. Boj je trajal vso noč ter se je končal s sijajno zmago Bolgarov. Zjutraj je ležalo na tisoče Turkov mrtvih na bojišču, bolgarske izgube pa so bile le majhne. Temu turškemu oddelku je poveljeval Torgut Šefket paša ter je imel nalog, da naj dne 31. oktobra obide bolgarsko levo krilo. Niti to ni znano do ure, če se je posrečilo Turkom se zopet vkrcati.

Reichspost« poroča iz bolgarskega glavnega taborišča pri Mustafa Paši (Svilenu), da pričakujejo tam v par dneh padca Odrina. Bolgari bi pač mogli z breobzirnim bombardiranjem mesta še prej izsiliti predajo, toda kralj Ferdinand je zapovedal, da naj prizanejo mestu, kolikor je to mogoče. Sedaj obstajajo Bolgari utrdbe na severo - zahodu mesta, ki tvorijo ključ h glavnim trdnjavam.

V Mustafa Paši je izdalo bolgarsko glavno poveljništvo sledeči bulletin:

Turki v Odrinu so poskusili dne 30. oktobra izpad na desnem bregu reke Marice z dvema polkoma. Izpad se je končal s porazom Turkov, ki so se morali zopet umakniti v mesto. Na bojišču so Turki pustili vse svoje mrtve in ranjene vojake. Turške izgube so zelo velike.

Zelo dobro služijo Bolgarom pri obleganju Odrina tudi aeroplani.

Glasom poročil iz Mustafe Paše je baje poveljnik turških čet pri Lozengradu, Mahmud Muktar paša ranjen na levi roki in leži v bolnišnici v Odrinu.

Po Sofiji krožijo vesti, ki jih sedaj še ni mogoče kontrolirati, da so Grki izkrcali pri Dedeagači, južno od Dimotike ob Egejskem morju večje število vojščev.

Iz Sofije poročajo, da bodo v slučaju zmage, s katero Bolgari računajo z vso sigurnostjo, korakali v Carigrad za carom Ferdinandom Bolgari, Srbi in Grki. Tudi Solun bodo zavzele alirane države skupno. V to svrhu se bliža Solunu četrt bolgarska armada iz Strmice, ki se bo združila s Srbi in Grki pred Solunom.

Iz Bukarešte poročajo, da se je posrečilo Turkom ustaviti z močnimi rezervami divji beg pri Lile Burgasu tepenih turških čet v črti Čorlu - Gecerler. Turki se hočejo očitno na tej črti zopet postaviti v bran Bolgarom. Vzhodno turško krilo med Sarajem in Vizo pa se baje še sedaj drži. Očitno je, da diktira te vesti sovraštvo proti Bolgarom ter hočejo na ta način zatemniti velikansko zmago Bolgarov. Podobno pišejo tudi turški listi.

V Carigradu pišejo turški listi, da se je Turkom posrečilo zopet zasesti Bunar Hisar. Celo detalje o tej bitki vedo poročati turški listi. Tako piše »Jeni Gazetta«: Bitka se je začela dne 26. oktobra s prodiranjem turških čet pred Vizo. Turki so prodirali na celi črti do Lile Burgasa. Vnel se je hud boj, v katerem so se turške čete junaško branile proti Bolgarom. Tretji dan so prešle zbrane turške čete pri Lile Burgasu v ofenzivo ter poglne Bolgare nazaj do Congare. Po hudem boju pri Karagači so dospeli Turki v Bunar Hisar. Nato so zasedli Turki Katakli,

severozahodno od Lozengrada. Bolgari so se morali na vsi črti proti Lozengradu umakniti, Turkom pa se je posrečilo, zavzeti trdne pozicije med Bunar Hisariem in Kataklijem. »Tanin« še dostavlja, da so vojaški krogi prepričani, da se jim bo kmalu posrečilo, Lozengrad zopet zasesti. Bolgari imajo baje velikanske izgube.

Celo turška poslaništva poročajo enako o zadnjih bojih. Tako izjavlja berlinsko turško poslaništvo, da se je posrečilo Turkom svojo črto, ki so jo Bolgari na enem mestu predrlji, zopet strniti in da Turki nadaljujejo svoje operacije. — »Sabah« pravi celo, da se je desno turško krilo približalo Lozengradu, med tem ko se levo turško krilo uspešno brani proti Bolgarom. Te dni pričakujejo zopet velikih in krvavih bojov. Petdnevni boji so baje odporno silo turških čet le povečali. Iz turškega glavnega taborišča poročajo celo, da so se morali Bolgari umakniti do Bunar Hisarja. Zelo neverjetno se glasi tudi vest, da hočejo Bolgari ojačiti svojo vzhodno armado z armado, ki operira pri Velesu.

»Daily Chronicle« poročajo iz Carigrada: Dvomilijni elementi se zbirajo z vseh strani v Carigradu. Mesto je prenapolnjeno z lačnimi ubežniki. Prebivalci mesta skrbno zaklepajo duri ter napeto pričakujejo prvih znakov izbruhu revolucije. Krščansko prebivalstvo si ne upa na cesto. V Carigradu je razširjena vest, da se bliža 1500 turških dezerterjev izpred Lozengrada, moreč in požigajoč mestu. Na tisoče turških vojakov so poslali brez uniform in brez orožja na bojišča. Častniki prosijo po mestu za kruh, ker niso dobili že delj časa niti plače, niti hrane.

Turška vlada kategorično demantira vest nekaterih pariških in londonskih listov, da so v Carigradu ustrelili egiptovskega princa Aziza.

»Agence Havas« poroča iz Carigrada, da je dospel bivši turški sultan Abdul Hamid dne 1. novembra ob 7. zvečer z nemškim parnikom »Lorelei« v Carigrad, ter da so ga odposlali takoj z njegovim haremom vred v palačo Beglerebeg, na azijski obali Bospora.

V Solunu je položaj tujcev zelo nevar. Prebivalstvo je od ure do ure bolj razburjeno. Vsak dan pričakujejo sultanov irade, ki dovoljuje diviziji angleške vojske mornarice pot skozi Dardanele. Angleško vojno brodovje stoji sedaj pred otokom Tenedosom. Iz Alepa je dospel 50 tisoč mož redifov, ki so že dovolj pokazali svojo nezmožnost. Vojaštvo, ki prihaja pod orožje, je strahovito zanemarjeno in brez poguma.

O turški armadi se je baje izrazil romunski kralj Karel nasproti poročevalcu lista »Neues Wiener Tagblatt«, da je mladoturško gibanje poslabšalo turško armado in vzelo ljudstvu vsako zaupanje v vlado.

Bolgarski bulletin, ki je bil izdan v Mustafa Paši (Svilenu), pripoveduje o strahovitih grozodejstvih Turkov po padcu Lozengrada. Na svojem begu so turški vojaki, da se maščujejo za brezprimerni poraz, zaprli v neko hišo krščanske vojake 15. turškega pešpolka ter vse pomorili. Nato so poklicali popa in mu iztaknili z bajoneti oči, odrezali so mu brado in nos ter ga šele nato usmrtili. Njegovo ženo in njegove otroke so pozneje ubili pri njegovem truplu. — »Mir« poroča, da so Turki, predno so zapustili Demir Hisar, zaprli v tamotšnjo vojašnico 200 Bolgarov in vojašnico nato zažgali, tako da so vsi Bolgari zgoreli. Neprestano vrše Turki nad Bolgari grozodejstva. V dolini reke Drume so bolgarsko prebivalstvo zvezali v gruče in jih nato poklali. Tudi na begu iz Babe Eski proti Lile Burgasu so Turki v Aivaliju ubili nad 200 oseb, med njimi žene, otroke in starce.

Kakor poročajo iz Bukarešte, so angleške vojske ladje na potu proti Bosporu. Londonski Reuterjev biro pa poroča z Malte, da so bile angleške križarke »Barham«, »Weymanth« in »Medea« na potu iz Orienta v Malto, da pa so dobile povelje, da se naj vrnejo. Križarka »Barham« je odpeljala v zaliv Suda, obe drugi križarki pa v druga pristanišča, ki so pripravna za slučaj potrebe. Nizozemska križarka »Gelderland« je dobila povelje, da naj odpluje z Majorke za sedaj v Smirno in tam počaka nadaljnih povelj.

Iz Carigrada prihajajo brzojavke, ki upravičujejo bojazen kristjanov pred poboji. V Solunu so baje ubili Turki več sto Židov. Mohamedanci so namreč zbesneli, ko je došla brzojavka, da so pri Lozengradu židje in kristjani prvi pometali puške v stran. Ista brzojavka pravi nadalje, da so v Lozengradu nastavili od lakote zbesneli turški vojaki svojim poveljnikom bajonete na prsi ter so jih hoteli prisiliti, da jim dajo živeža. Muktar paša sam je baje ustrelil celo vrsto vojakov, ki so se iz lakote uprli. Položaj Evropejcev v Carigradu je baje zelo kritičen. Edino pomoč morejo prinesiti vojne

ladje velesil. V tem oziru so storili poslaniki velesil tudi že potrebne korake pri svojih vladah. V carigradskem pristanišču je pripravljenih že več francoskih in avstrijskih ladij ter pričakujejo v najkrajšem času angleško križarko »Hampshire«, v Carigrad je dospela tudi že francoska križarka in v kratkem prispe avstrijska vojna ladja »Maria Terezija«. »Vossische Zeitung« ve celo, da je dobila avstrijska vojna mornarica povelje, da naj se pripravi, da v slučaju nasilstev nad tujci v Turčiji takaj odplove. To vest pa merodajni krogi dementirajo.

Prodiranje Srbov.

Zanesljivi belgradski viri poročajo, da so Srbi 31. oktobra zavzeli Prizren.

Srbska armada, ki je v soboto prodrla v bližino Soluna, šteje 4000 mož in je od Soluna oddaljena samo še 20 km. Sedaj vlada še precejšen mir, ker se Turki Srbom nikjer več ne ustavljajo s posebno silo.

V Belgradu pričakujejo od ure do ure uradnih poročil o zavzetju Djakovice, Hostivara, Kličeva in Debre. Včeraj so Srbi vse svoje prodirajoče čete zbrali.

Do sedaj armadi generala Stepanovića dodeljeni princ Juri, pride k prestolonaslednikovi armadi.

Bežiči Arnauti so v 60 vseh južno od Prizrena in Prilipa vse srbsko prebivalstvo napadli.

Kakor poročajo z bojišča, so čete prve in tretje srbske armade prodrele do črte Peč-Prizren-Hostivar-Prilep. Pri Peči so se združile s Črnogorci, z Grki pa se združijo v prihodnjih dneh južno od Prilepa. Pri Velesu tepeni Turki so pobegnili deloma proti Bitolju, deloma pa so jih Srbi potisnili proti Solunu. Od srede sem ni prišlo na makedonskih bojiščih do nobenega resnejšega spopada.

Z vso gotovostjo se vzdržuje vest, da namerava imenovati kralj Peter šefa generalnega štaba, generala Putnika, za vojvodo.

Zaradi velikega števila ranjenih srbskih vojakov so bolnišnice v Belgradu prenapolnjene, vsled česar je dal avstro-ogrski poslanik Ugron srbskemu Rdečemu križu na razpolago avstro-ogrsko ljudsko šolo v Belgradu.

Prodiranje Grkov.

V Atenah se govori, da so Grki že začeli bombardirati turško pristanišče Prevezo ob Artskem zalivu v Jadranskem morju.

Glasom informacij grških listov glede bojev pri Nalbankeju so imeli Turki, ki so bili 4000 mož močni, zelo velike izgube. Padlo je baje 200 konjenikov in tisoč pešcev ter so Grki zaplenili 7 topov. Grki so presentili Turke tudi na progi Sorović-Bitoli. Turki se niso spustili nikjer v večji boj, zlasti ker je bil ogenj grške artilerije naravnost uničujoč.

Iz Soluna poročajo turški viri, da so se zapletli Grki, ki prodirajo iz Verije proti Solunu, s turško vojsko, ki je prišla iz doline reke Vardarja in z zahodno turško armado v bitko, ki še traja. Aeroplani so Turkom baje zelo dobro služili. Zvečer so bili Grki baje pri Vertekipu tepeni. Turki so baje zaplenili 8 topov in vjeli 20 grških konjenikov.

Kakor poročajo iz Aten, je neka grška torpedovka zaplenila turško ladjo, ki je plula pod grško zastavo proti Solunu, da dvigne razstreljeno turško križarko. To ladjo so prepekljali v Pirej.

Poveljnik grškega vojnega brodovja v Egejskem morju Kunduriotis poroča, da grško vojno brodovje neprestano križari pred Dardanelami in pričakuje — toda doslej zaman — turško vojno brodovje. Tudi ruska mornariška uprava v Odesi je dobila obvestilo, da je začela grška vojna mornarica dne 1. novembra z blokado Dardanel pri zasedenih otokih Thasos, Imbros in Samothrake.

Iz Aten poročajo, da je grška vlada pridržala v Pireju neko ladjo, ki je plula pod avstro-ogrsko zastavo, ker je vozila v Carigrad petrolej, kljub temu, da grška vlada petroleja ni označila kot vojno konterbando. Avstro-ogrski poslanik v Atenah je protestiral proti tej odredbi ter zagrozil, da avstrijske ladje ne bodo v prihodnje več obiskale grških pristanišč, nakar je grška vlada izpustila parnik, takoj pa razglasila, da odslej naprej šteje tudi petrolej pod vojno konterbando.

Nekateri turški listi pravijo, da je bilo videti pred par dnevi v bližini otoka Kosa sedem angleških vojnihi ladij. Seveda te ladje niso bile tu, da ščitijo tujce, ker so tujci v Turčiji na varnem, kakor v Abrahamovem naročju, marveč je Angleška prepovedala Grški bombardirati Smirno.

Črna gora.

Kakor poročajo s Cetinja, nameravajo Črnogorci po zavzetju

Skadra zasesti obmorska mesta Alesio, Sveti Ivan Meduo, Krozo in Drač.

V Belgradu kroži govorica, da Črnogorcem pred Skadrom slabo prede.

Romunska.

V Sofiji označujejo nastop Romunske kot nejasen ter pravijo, da tak nastop ni v interesu dobrega sosedstva. Govori se celo o romunsko-turški vojni konvenciji, ki zahteva baje od Romunske, da priskoči Turčiji na pomoč, če bi se Turčiji v vojni godilo slabo.

Balkanska zveza in velesile.

V dunajskih diplomatičnih krogih so mnenja, da velesile najbrže ne bodo posredovale, ker tega v tem trenutku ne želi niti Turčija, niti Balkanska zveza. Balkanska zveza pa bo, kakor poročajo iz Belgrada, tudi odklonila vsako posredovanje velesil, dokler ne dobe vlade vseh štirih držav od svojih vojnihi zapovednikov poročil, da je delo končano. Pri tem pa pride v poštev operacijski načrt, ki so ga izdelali pred izbruhom vojne. Kadar je to delo končano, bo odvisno od Turčije ali se vojna nadaljuje ali pa hitro sklene mir.

O avspicijah miru se je kralj Karel romunski izrazil, kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt« sledeče:

Jasno je, da Balkanska zveza ne bo dala iz rok sadov vojne. Za svoječasno odločitev pa bo stališče Avstro-Ogrske merodajno. Kar se tiče Balkanske zveze, je pričakovati, da so se države balkanske zveze zedinile glede pokrajn, ki jih naj dobi ta ali ona država. Zaradi tega pa se še ni bati, da bi postali balkanski Slovani drugim nevarni. Balkanske države bodo imele dosti dela, da prebole posledice vojne, ki jih čuti tudi zmagovalci. Romunska ni mobilizirala, ker bi to ne imelo nobenega smisla in razdražilo le sovraštvo balkanskih Slovanov. Rešitev orientalskega vprašanja je samo preloženo, pozitivni sporazum je težaven, ne pa nemogoč. Težišče leži v Avstro-Ogrski.

Belgradska korespondenca lista »Temps« poroča iz avtoritativnega vira, da se ne vrše nikaka pogajanja med Srbijo in Avstro-Ogrsko in da Srbija nikakor ne misli na to izneveriti se svoji tradicionalni politiki, ki jo ozko veže na države tripetentne. Vse vesti o pogajanjih kake države Balkanke zveze s kako evropsko velesilo imajo samo namen razdvojiti zaveznike.

Bolgarski poslanik v Parizu je baje izjavil v nekem pogovoru, da se Bolgarska ne bo ustavila na polovici pota ali celo uklonila in če bi to tudi hotela storiti vlada v Sofiji, bi tega ne mogla storiti, kakor ni mogla preprečiti izbruhu vojne. Isto velja tudi o drugih državah Balkanske zveze. Če pa sprejme Evropa naše pravične teritorialne zahteve, nas bo veselilo, da nas podpira.

Belgradska »Tribuna« prinaša interesanten članek, ki izvaja med drugim tudi sledeče:

Samo pod enim pogojem se bo udeležila Balkanska zveza kake evropske konference ali kakega kongresa, in ta pogoj je: Vse države morajo že vnaprej izjaviti, da priznavajo princip »Balkan Balkan« in da prepuste balkanskim državam izpremembo teritorialnih razmer na svojem polotoku. Vsaka drugačna politika je nemogoča.

Srbski diplomat Mijatović priobčuje v »Daily Telegraphu« interesanten članek o sporazumu med Avstro-Ogrsko in Srbsko, v katerem pravi: V zadnjih 30 letih je bila Avstro-Ogrska vedno pripravljena priznati Srbiji pravico, da se raztegne v južni smeri, vendar pa so nekateri politični slabo informirani krogi sumničlivi Avstrijo, da želi teritorialnih pridobitev v smeri proti Solunu. Ko sem se kot zunanji minister kralja Milana pogajal z Avstro-Ogrsko, sem podpisal leta 1881 tajno konvencijo z Avstro-Ogrsko, v kateri Avstro-Ogrska ni samo priznala pravice Srbije na Kumanovo, Staro Srbijo in dolino reke Vardarja v Makedoniji, marveč se je celo zavezala, da bo nastopila za te zahteve na prihodnji evropski konferenci, ki bi se posvetovala o usodi balkanskih narodov. Zahteval sem tudi Solun, avstrijski posredovalci pa upravičenosti te zahteve niso priznali ter so izjavili, da bi morala dobiti Solun Grška. Ta tajna konvencija, ki je bila veljavna 7 let, je bila dvakrat obnovljena ter je bila še pred kakimi 10 leti veljavna. Takrat niso določili avstrijski posredovalci, da bi morala stopiti Srbija z Avstro-Ogrsko v carinsko zvezo. Zakaj bi tedaj Avstrija ravno sedaj to zahtevala kot predpogoji? Ne verjamem, da bo sklenila Srbija z Avstro-Ogrsko carinsko zvezo. To bi bilo krivično nasproti trgovskim interesom vseh drugih držav, bi nasprotno

valo srbskim industrijskim interesom in poleg tega je Srbija dolžna stopiti z Bolgarsko v permanentno carinsko zvezo, ki bi bila materialna podlaga za permanentno obrambno alianco med Srbijo in Bolgarsko. Vse, kar bi mogla Srbija nuditi Avstro-Ogrski, bi bila zagotovitev permanentnih največjih ugodnosti.

Temu nasproti poroča »Daily Chronicle« iz Vranje, da si je Pašić, ustvaritelj balkanske federacije, stavil že novo nalogo, namreč entento ali celo zvezo z Avstro-Ogrsko.

Proti Romenskemu šoli na Dunaju.

Dunajska poulična druhal si je stavila nalogo, da vsako nedeljo demonstrira proti Cehom in njih šoli v III. okraju. S to druhaljo se brati seveda tudi »Südmärka« in takozvani obrambni odsek nemških ncaionalcev, ki sta vpriporila včeraj protesten shod v III. okraju in protestno špaciranje po Ringu.

Dopoldne se je vršilo poleg tega širokoustno zborovanje na rotovžu ter so na tem zborovanju govorili občinski svetnik Nagler in nekateri nemško-nacionalni voditelji proti zopetni otvoritvi Komenskega šole. Vsi so se strahovali zgražali nad tem, da eksistirajo na Dunaju češke šole in so povzdigovali župana dr. Neumayerja, ki je imel drzno celo zapečatiti Komenskega šolo v III. okraju. Ogrevali so se tudi za lex Kolisko.

Po zborovanju so se šli zborovalci hladiti na Ring. Sprejaj so korakali turnerji in poslanci, nato so prišli nemški burši in bratskem obseju s svojimi klerikalnimi kolegi v pijanosti. Končno pa so prišli pomočniki in vajenci. Seveda so imeli vsi plavice v gumbnicah. Sprevod se je pomikal do Schwarzenbergovega trga med prepevanjem pesmi, ki jih krulijo nemški dijaki po navadi, kadar se opotekajo po polnoči domov. Nebo jim ni bilo prijazno. Zimske suknje so ležale veče del v zastavljalnicah, nebo pa jim je poslalo sneg. V bližini Komenskega šole niso mogli več naprej, policija jim je zaprla pot, zato so začeli kričati in živžgati in so se zaganjali v stražnike. Vihleli so pesti in palice, ker pa šola ni prišla k njim, da bi jo udarili, so zapeli »Die Wacht am Rhein« in šli k tržnici, kjer so se okrepčali s hruskami in jabolkami ter se je zahvalil občinski svetnik Benda poulični druhal za njih junaštvo. S tem je bil ta velepomembni dan za nemško kulturo zaključen in po pajzelnih se je začelo novo življenje.

Stajersko.

Preganjanje naprednih nadučiteljev na Stajerskem. Pred nekaj tedni sta bila naenkrat službeno premeščena 2 napredna nadučitelja in sicer Jakob Pulko iz Dobjega pri Planini v Gorico pri Mozirju in Radoslav Knafljič iz Gorice pri Mozirju v Dobje pri Planini. Pred pol letom je pa klerikalni državni poslanec dr. Vrstovšek Radoslavu Knafljiču poslal glas po občinskem odborniku v Kobarjih, da bode izposloval njega premeščenje, če se bode udeležil volitev v občini Kobarje. Ravnotako se je klerikalni poslanec dr. Jankovič že pred več meseci zagrozil Jakobu Pulku, da bode premeščen, ker je bil prisiljen k neki tožbi s tamošnjim župnikom in večnim pravdarjem Vurkelcom, katero pravdo je pa nadučitelj Jakob Pulko dobil. Ker sta oba nadučitelja zelo ugledna pri ljudstvu in ker pri oblastvih njima v službenem oziru nikdo ni mogel nič očitati, jih je sedaj deželni šolski svet vsled vpliva činiteljev, o katerih ni dvomiti, službeno prestavil. S tem trpi dežela okoli 1000 K stroškov presejitve obeh nadučiteljev, obe rodbini pa povrh mnogo gmotne škode. Naravno pomeni taka prestavitev tudi globoko žalitev vlezaslužnih mož, ki jima ni niti dana prilika v disciplinarnem postopanju dokazati, da se jima dela krivica. Istotako se je pa izvedelo, da je državni poslanec celjskega okraja svojim volilcem v Petrovčah obljubil premešitev tamošnjega nadučitelja, ki je kot pedagog prejel neštivilne pohvale oblastij, ki je pa vsled svoje dolžnosti razkril oblastim tudi nereelno postopanje dotičnega načelnika krajnega šolskega sveta s šolskim denarjem. Izvrševalni odbor narodne stranke se je v svoji seji s to protipostavno in nepristansko višje šolske oblasti nedostojno prakso štajerskega deželnega šolskega sveta temeljito baval in sklenil odločen protest zoper tako preganjanje učiteljev na ljubo političnim strankam in v gmotno škodo dežele. Čujemo, da se vložiti tudi interpelacija v državnem zboru.

Iz Celja. Politično društvo »Naprej« skliče, kakor je bilo v »Slov. Narodu« že v splošni obliki naznanjeno, javen društveni shod in sicer v soboto dne 9. novembra ob 8. uri zvečer v gostilno Narodni dom. Na dnevnem redu je: 1. Gimnazijko

vprašanje. 2. Predavanje o vojni na Balkanu. 3. Slučajnosti. Vsi člani in celjski Slovenci sploh so vljudo vabljeni.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje dne 19. t. m. ob 10. uri dop. v okoliški šoli v Celju z vsopredom, ki ga prinese stanovsko glasilo. — Fr. Brinar, t. č. predsednik.

Slovenski pisatelji — sotrudniki „Štajerčevega“ koledarja? Ptujski „Štajerč“ izdaja vsako leto v reklamne svrhe poseben koledar, čegar vsebina odgovarja listovi tendenci in se v njem osobito rado smeši in obrekuje v vezani in nevezani besedi slovenske moči, ki v javnosti delujejo. Dobili smo ta koledar v roke in se nemalo začudili, ko smo čitali med koledarjevimi sotrudniki ta le imena: Podravski (Miklavc Peter), R. Dolenc, V. Holz in A. Skalický. Prvi ima objavljeno neko povest, od zadnjih treh pa so natisnjeni gospodarski članki. Upamo, da je urednik tega koledarja nikradel kje v kakem časopisu ali knjigi gospodarske članke gg. Dolenca, Holza in Skalického, kajti med — štajercijanci bi si te vsega spoštovanja vredne može vendarle težko mislili. Zadeva je vsekakor potrebna javnega pojasnila.

Iz Slovenigradca nam pišejo: Pisali ste v „Slov. Narodu“, da simpatizirajo s Turki sldonještajerski negati in šnopsarji ter njihovo glasilo „Štajerč“ v Ptuj. Pa na enega ste pozabili, to je naš velesposobni in splošno priljubljeni šolski nadzornik Sehl alias Schechell. Mož sedaj po gostilnah toži, da Turki zmagujejo in bode zrasla Srbija Avstriji čez glavo. Kaj pa, ko bi šel g. Schechell Turčiji obenem s ptujskim Linhartom in s pomožnim bataljonom spodnještajerskih renegatov na pomoč? Za „Kanonenfutter“ bi bil g. Sehl prav sposoben, kajti zmaga bi Turčija tudi s pomočjo Schechella, Linharta in vseh junaških šnopsarjev ne dosega.

Iz Sevnice. (Kaj je z denarje m naše obrtne zadruge?) V nemških listih smo brali te dni neko častno izjavo, v kateri obžaluje g. Markhl, da je dne 30. septembra žalil gg. Stoparja, Kozinca in Livija na njih časti. Ta zadeva nas zanima samo v toliko, ker bi prav radi zvedeli, kaj je z denarjem naše obrtne zadruge? Pred leti je bilo, obrtnemu redu odgovarjajoče, naloženih K 1.400.—. Ta vsota pa se je navzlic določbam § 130 b obrtnega reda razposodila med člane zadruge. Ta § namreč določa, da mora biti gotovina obrtnih zadrug pupilarno varno naložena. Tudi ne sme odbor nikdar s takimi denarjem kar svojevoljno razpolagati. G. Markhl je trdil, da je blagajnik sevniske obrtne zadruge brez denarja in imel je v polni meri prav; kajti v blagajni ni imel več ko 92-27 K, a dolžnih pisem onih zadrušnikov, ki so si tako zadružen denar izposodili, ni v blagajni. Kje se nahajajo? Dolžnost je sedaj c. kr. okr. glavarstva v Brežicah, da upelje v tej zadevi preiskavo in poskrbi, da se bo denar sevniske obrtne zadruge pravilno naložil. — Iz Braslovč v Savinski dolini nam poročajo: V našem trgu se vrše v četrtek, dne 7. novembra občinske volitve. Dosedanji občinski odbor je bil izvoljen kompromisnim potom.

Iz Ptuj. Kadarkoli gori kje v mestni okolici in se pelje tja naša nemška požarna bramba, moramo potem čitati po nemških listih neslane opazke, da se je ptujske požarnike od strani slovenskih kmetov opsovalo, žalilo, napadalo in tako dalje. Skoro v vseh slučajih je to neresnično; če pa pride do kontroverz, so krivi tega ptujski nemškutarji, ki se peljejo k požaru bolj zaradi kratkočasia, kakor z resnim namenom za pomoč. Povedati bo treba enkrat nemški požarni brambi v Ptuj, da se na njo ne reflektira in njeno pomoč hvaležno odklanjamo, ako se bo vozila k požaru — politizirat, mesto pravočasno pomagat in gasit. S politiko in zmerjanjem ni pri požarih nič opravljeno. — Okoličani.

Dvojna mera. Iz Gradca poročajo: Trgovec Florijan Rozenkranz je poveril kot blagajnik pri kmečkih posojilnici v Schödru nad Muranom tekem sednih let nad 68.000 K. Nemška poslanca Brandl in Pantz sta se obrnila skupno z graškim Verbandom na štajersko namestnijo in poljedelsko ministrstvo za pomoč, da bi člani te posojilnice preveč ne trpeli. In v resnici je dovolilo poljedelsko ministrstvo za saniranje posojilnice v Schödru 30.000 K, plačljivih v štirih letnih obrokih. — Tako pomaga visoka vlada nemškim zadrugam, ki pridejo v težavni slučaj. Za slovenske zadruge seveda ne velja ista mera; tam se prepusti zadrugnikom, če pride zavod v nesrečo, mirno njihovi usodi.

Iz Konjic. (Letošnja vinska letina) je glede množine in kakovosti mnogo boljša, ko se je pričakovalo. Lastniki vinogradov so prav zadovoljni: vino ima dobre cene in kupcev zanj je vsak dan več.

Iz Hrastnika. V „Slovenskem Narodu“ od srede čitam, da so neki po-

bje na naši postaji v nedeljo večer hajali nad tremi gospodi iz Ljubljane, ki so se udeležili sestanka radi nabiranja doneskov za balkanski Rdeči križ. Vlak je odhitel proti Ljubljani, a kaj se je zgodilo pozneje na prizorišču, omenjenim gospodom iz Ljubljane ni znano. Ker so pustili pobe na peron, je zahteval od njih vratar vstopne karte, pijane gobe so pa začele nad njim vpiti: „windischer Hund“ itd., baje so ga tudi suvale ter mu zbile vratarstvo znamenje (napis) na tla. Nato so zahtevali od službojočega uradnika pritožno knjigo, kamor so vpisali svojo »pritožbo«. Dva iz te pijane družbe (rudniški uradnik Erdlen) sta se branila pritožbo podpisati, zato so jih njihji bratci napadli ter so zlasti drugega tako namlatili, da je baje prijel v Ciselnovo gostilno. Ko je drugo jutro vendar alkohol izhlapel, je postalo nemške junake strah. Hiteli so na postajo prositi, naj se pritožba ne odpošili, prosili so pa tudi (baje trikrat!) vratarja, naj jim odpusti, kar je ta naposled storil, ko se mu je našelo sto kron, katere ubogim delavcem seveda prav iz srca privoščimo. In kdo je bil vodja teh pijanih ščurkov? Že od davna, zlasti pa od »zabave« pri Logarju znani razgrajec v kumini rezervnega častnika, uradnik kemične tovarne v Hrastniku, Bruno Dirnmaier.

Drobne novice. Umrl je v Ljubnem v Savinski dolini trgovec Karel Druškovič. — Iz Celja. Po viharu in mokri noči je nastalo na dan Vseh svetnikov prekasno jesensko vreme. Na tisoče ljudi je obiskalo svoje drage pokojnike na slovenskem pokopališču. Prav posebno je ugajalo obiskovalcem pokopališča petje »Delavskega podpornega društva«. Pevski zbor društva je pod vodstvom gosp. Zagoričnika zapel v spomin in pečet rajnim dva krasna žalna zbora. — Iz Maribora. Tu je umrl ravnatelj dekliške ljudske in meščanske šole Jožef Riedler. Bil je star 73 let, služboval pa je 53 let. — Umrl je v Zgornji Bistrici župan Janez Verhošek, star 70 let. Bil je hud nemškutar. — Iz Konjic nam poročajo: Poročila se je v Zrečah učiteljica Amalija Tribnik z učiteljem Mravljakom. Bilo srečno! — Iz Ptuj. V konkurz je prišla Marija Regula, trgovka s čevlji. Začasni upravitelj konkurzne mase je odvetnik dr. Tomaž Horvat. — Zgorela je na Strmcu blizu Sv. Miklavža nad Ormožem viničarja užitijskega uradnika Matevža Simončiča v Mariboru. — Iz Rimskega toplica. Orožniška ekspozitura se tu čez zimo opusti. Reaktivirala se bode zopet spomladi, ko prične kopališka sezona.

Roroško.

Aretiran napadelec. V pliberški zapor so pripeljali dninarja Tomaža Rebernika, ker je na sumu, da je ponoril napadel hlapca Severnia Crepenjaka. Najprvo ga je prosil za 2 K, potem ga je pa začel biti po glavi ter ga pobil na tla. Preiskaval mu je žepa. Pri tem ga je Crepenjak zgrabil za nogo, mu jo izpodnesel in porabil to priložnost, da je pobegnil.

Obsojeni dr. Artur Lemisch. Dne 30. oktobra se je pred celovskim sodiščem vršila vsklina obravnava o tožbi posl. Walcherja proti dr. A. Lemischu zaradi razžaljenja časti. V St. Pavlu je bil Lemisch obsojen na globo 200 K. Pri vsklini obravnavi mu je pa sodni dvor povišal globo na 500 K.

Primorsko.

„Soko!“ v Komnu priredi v nedeljo, 10. novembra ob 4. popoldan v gostilni br. Josipa Žigona „Vinsko trgatv“ in ples. Sodeloval bode tamburaški zbor iz Komna.

Klerikalci proti klerikalnemu poslancu. Goriška „Soča“ poroča: „Novi Čas“ je priobčil odprto pismo cerkijanskega dekana dr. Knavs „dosedanjemu“ županu (je tudi dež. poslanec) v Cerknem, Antonu Kosmaču, pristašu S. L. S. V odprtem pismu pravi, da je na dan volitve 17. t. m. tajnik Kosmač v javnem lokalni trdil, da manjka okoli 8000 K občinskega denarja; g. Peter Jurman je očital županu javno nepošteno občinsko upravo. Dr. Knavs je hotel, da župan imenovana dva takoj toži, ali v P. S. k odprtemu pismu pravi, da župan Kosmač ne bo tožil... No, občinski denar je premamili že marsikoga, ali to, kar prinaša „Novi Čas“, zadeva poslanca S. L. S., inteligentnega moža, pristaša katoliške stranke, Antona Kosmača. Pod odprtim pismom je poleg dekana podpisanih še 19 pristašev S. L. S., ki nosijo odgovornost za očitanja, vržena Kosmaču v obraz. — Knavs imenuje Kosmača „dosedanjega župana“. Kaj pa z „dosedanjim poslancem“?

Sumljive razmere na goriškem magistratu. Iz Gorice poročajo: V zadnji tajni seji goriškega obč. sveta so bili odpuščeni trije mestni usluž-

benci. „L' Eco“ poroča, da je imel občinski svet tajno sejo, v kateri je župan prečital dopis namestništva, ki se tiče treh oseb v magistratni službi. Namestništvo je zahtevalo, da se izvrši, kar zahteva od magistrata, sicer bo občinski svet razpuščen. V petek so bili ti trije mestni uslužbenci odpuščeni iz službe. Menda tudi na goriškem magistratu nekako smrdi po puljskem načinu.

Velik manifestacijski shod za balkanske Slovence. Iz Trsta poročajo: Včeraj dopoldne se je vršil v „Narodu“ velik shod, ki ga je sklicalo slov. pol. društvo „Edinost“. Nabralo se je toliko ljudstva, da je bila dvorana premajhna. Govorila sta predsednik pol. društva „Edinost“ dr. Vilfan in dr. posl. dr. Rybač. Govor dr. Rybača je napravil na zbrano občinstvo velikanski vtisk. Občinstvo je prirejalo velikanske ovacije zmagujočim balkanskim bratom. Sprejeli so resolucijo, v kateri tržaški Slovenci pozdravljajo zmagoviti pohod združenih slovenskih narodov na Balkanu proti Turkom. V resoluciji se posebno ponudarja, naj Avstrija ne posega vmes, ker bi to le njej škodovalo, temveč naj uredi škandalozne razmere doma. Po končanem shodu so zaoirile po dvorani in po hodnikih himne balkanskih Slovanov. Nato je množica odšla pred srbski konzulat ter tam prirejala burne ovacije. Policija je demonstrante razgnala ter jih par tudi aretirala.

Črnogorci v Trstu. Iz Trsta poročajo: 300 Črnogorcev je prišlo v petek v Trst, da iz raznih krajev Male Azije gredo v vojno. Ko so jim v Trstu pripovedovali o sijajnih jugoslovanskih zmagah, niso hoteli verjeti. Ko so bili pa slednjič prepričani, so jokali od veselja. Tržaški Jugoslavlani so jim priredili v „Nar. domu“ pozdravni večer in so jih v soboto tudi spremili med burnimi ovacijami na pomol sv. Karla, odkoder so se s parnikom „Princ Hohenlohe“ odpeljali v svojo domovino, da se bore proti svojemu dednemu sovražniku.

Deželnozborska nadomestna volitev v Istri po smrti Kv. Kozulića je razpisana. Vršila se bo dne 9. februarja 1913. Glavni volilni okraj je Krk.

Dnevne vesti.

+ Ta uboga Avstrija! Kdor sedaj bere, kaka nevarnost bi nastala za Avstrijo, če bi se Srbija za par štirijskih kilometrov razširila, temu se mora kar mlo sfotiti pri srcu. Smisel vsega tega pisanja o pogojih, pod katerimi naj Avstrija privoli, da se Srbija razšira je ta, da Avstrija ne more živeti, če ji Srbija ne garantira obstanka. Ta uboga Avstrija — tako je velika in močna, tako ogromno armado ima, pa vendar ne more živeti če je Srbija ne podpre. Največja nevarnost je menda atrakcijska sila Srbije na avstrijske Jugoslavlane. Kako neki to, da je ravno atrakcijska sila najmanjše in najubožnejše države Avstriji tako nevarna. Atrakcijska sila Nemčije na avstrijske Nemce je gotovo veljanska, a država ne vidi v njej nobene nevarnosti. Atrakcijska sila Romske na ogrske Romske, Italije na avstrijske Italijane in Rusije na avstrijske Maloruse je gotovo veliko večja, kakor bi bila atrakcijska sila Srbije na avstrijske Jugoslavlane — pa država vendar krepko stoji in se teh atrakcijskih sil prav nič ne boji. Sploh pa naj Avstrija uvede v svojih kronovinah primerne reforme, naj skrbi, da bo vladala v njenih kronovinah pravica, pa se ji ne bo bati atrakcijske sile Srbije. Razmere, v katerih živimo avstrijski Jugoslavlani, so nevedne kulturne države in so tudi vzrok, da gleda Srbija s tako nezaupnostjo na nemško-madžarsko Avstrijo, saj vendar vidi, kako so tu Slovenci, Hrvatje in Srbi zatirani. Izraz tega nezaupanja je članek belgrajskega „Majega Žurnala“, ki ga citira „N. Fr. Presse“ in v katerem je rečeno, da na prijateljstvo med Srbijo in Avstrijo ni misliti, dokler ne postane Avstrija Srbom, Hrvatom in Slovincem pravična. Naj Avstrija že enkrat spozna, da s sedanjim zatiranjem Jugoslovanov, in z nemško-madžarskim sistemom nikamor ne pride; naj spozna, da mora biti tudi Jugoslovanom pravična, pa se ji ne bo treba bati atrakcijske nevarnosti Srbije, marveč bo na Balkanu imela najugodnejšo pozicijo. Zal, da še dolgo ni upati, da bi se to uresničilo.

+ Konfiscirana brzojavka. Dunajska „Korespondenca Herzog“ poroča da je bivši ljubljanski župan Hribar brzojavno čestital belgrajskemu županu Davidoviću na zmagah srbske armade, da je pa brzojavni urad ljubljanski to čestitko zaplenil. Jej, jej, kaj so zdaj že brzojavne čestitke državi nevarne?

+ Katoliška propaganda na Balkanu. Slaboumni ljudje, ki še vedno niso spoznali „Slovenčeve“ zvičajnosti, bodo imeli nad sobotnim „Slovenčevim“ člankom svoje veselje. V tem članku pripoveduje „Slovenec“ na dolgo in široko kaj so storili —

slovenski klerikalci za macedonske Bolgare. Seveda je vse prikrojil po svoje. Katoliško propagando na Balkanu predstavlja zvijačno kot delo slovenske ljubezni do bolgarskih bratov. Pa se gre samo za katoliško propagando med pravoslavnim narodom. Katoliška cerkev pošilja misijonarje, usmiljenke in učiteljice med Japonce in Kitajce, med zamorce in ljudožrce, da bi z njih pomočjo kar mogoče ljudi spreobrnila. Kakor za misijone med Kitajci in zamorce, tako nabira darov tudi za misijonsko delo v Macedoniji in v Arabiji. S tem hoče povečati svojo moč po svetu in dobiti nove vire dohodkov — zakaj vsak katoličan mora v tej ali oni obliki prostovoljno ali neprostovoljno plačevati cerkvi davke. Posamezna usmiljenka, ki skrbi za bolnike, se res žrtvuje iz verske vneme, ali red ima od tega dobiček in cerkev tudi. Saj vidimo to doma; usmiljenka se tudi tu žrtvuje, red pa dela velikanske dobičke in daje cerkvi ogromne denarje na razpolaganje. Katoliška propaganda se je v zadnjih desetletjih s posebno vnevo vrgla na Balkan in zlasti je poskusila svojo srečo med Bolgari. Ker se slovenske usmiljenke najljubše nauče bolgarskega jezika, pošilja propaganda ravno te tja doli. A vse to so zgolj cerkvena prizadevanja, da bi katolicizem zadobil moč med Bolgari in „Slovenec“ samo vara naše ljudi, ko jim slika to katoliško propagando kot izraz bratske ljubezni slovenskega klerikalizma za pravoslavne Bolgare. Ravno toliko bratske ljubezni kakor za Bolgare, imajo klerikalci tudi za Turke, Kitajce in zamorce — vsa ta bratska ljubezen je le kupčija.

+ Poslanec Jarc v Prečni pogorel. Iz Prečine pri Novem mestu: V nedeljo jutraj nas je počastil s svojim obiskom posl. Jarc. Župnik in Vintar sta ga poklicala, da bi nahujskal volitve za volitve, ki se zdaj vrše. Shod bi se imel vršiti takoj po prvi maši. Jarc je imel pripravljeno polno malho lazi in hujskanja proti naprednim volilem in že se je veselil, da to malho izprazni v ušesa vernih poslušalcev. Pa je strašno pogorel. Kajti politična oblast je za to namero zvedela in odposlala dva komisarja na shod. Jarc je dobil ferman naj se v svojem govoru vzdrži vsakega volilnega hujskanja. Jarc se je sicer kisto držal, pa moral je ubogati. Tako je namesto nameravanega hujskanja nekaj kvasil o balkanski vojni in šele koncem tega „predavanja“ čisto kratko omenil tudi volitve ter apeliral naj volimo vsi samo krščanske može. Dobro ga je nekdo zavrnil, češ, mi naj volimo samo krščanske može, kaj smo mi Turki? Zakaj pa vi klerikalci podpirate v tej balkanski vojni Turke in ne krščanskih Slovanov?

+ Občinske volitve v Prečni se vrše jutri v torek. Klerikalci so tako v strahu radi teh volitev, da so v zadnjem momentu izposlovali pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu ukaz, da morajo na dan volitve biti zaprte vse gostilne. To je na večernejšem klerikalnem shodu povedal že poslanec Jarc, prepoved pa se je gostilničarjem dostavila šele snoči zvečer. Gostilničar Drenik, ki je že v soboto zaklal 3 prašiče, je vsled tega silno oškodovan, vsled tega se je šel osebnost pritožiti na deželno vlado, ki pa je izjavila, da ne more ničesar ukreniti, češ da nima na razpolago dotičnega akta. Tako odjemljejo klerikalci obrtnikom na deželi košček za koščkom zaslužka, dasi morajo le-ti plačevati leto za letom višje davke. Klerikalci pač mislijo, da bodo zmagali, ako zapro gostilne, toda motijo se temeljito, saj se naprednjaki lahko zbirajo tudi kje druge, ne samo v gostilni. Sicer pa je prizadet s prepovedjo tudi klerikalni gostilničar. Bomo videli, če se bo ta držal prepovedi. Če ne, bomo pač vedeli, proti komu je v prvi vrsti naperjena famozna prepoved novomeškega okrajnega glavarstva.

+ Začetek italijanskega vseučilišča v Trstu. Sobotna „Soča“ poroča v uvodniku, da se baje začno že v kratkem v Trstu juridična predavanja na trgovski šoli Revoltella. Kuratorij zavoda poda svoje poročilo o načinu, kako naj se organizirajo ta predavanja; nato baje hitro prično predavanja in se tako otvori italijanska pravna fakulteta v Trstu.

+ Odlikovanje. Predsednik Kmetijske družbe za Kranjsko, Fran Povše je bil odlikovan s konturnim križem Fran Josipovega reda.

+ Slovenski zdravniki na pomoč balkanskim ranjencem. Doselej je odšlo v Srbijo 6 slovenskih zdravnikov. Dr. Šlajmer, dr. Oražen, dr. Krajec in dr. Premrov delujejo že v Nišu, dr. Tanjšek in dr. Kučera pa v Belgradu. Vse te vzdržuje ljubljanski odbor „Rdečega križa balkanskih držav“, ki pošlje sedaj na bojišče še 4 zdravnike in sicer oditeta v Srbijo dr. Fr. Šabec in dr. Konstantin pl. Fiedrantsperg, dr. Mavričij Rus in dr. Stojc pa v Črno goro.

— Odbor za nabiranje prispevkov za „Rdeči križ“ balkanskih dr-

žava ima danes zvečer ob 6. sejo v magistratni posvetovalnici. Pozivamo gg. odbornike in odbornice, da se zanesljivo udeležijo te seje.

— Predavanje o konserviranju sadja in zelenjave s praktičnimi poskusi priredi strokovnjakinja gospa E. Jugar iz Berolina v torek popoldne ob 4. v „Mladiki“. Vabimo vse cenjene dame, ki se zanimajo za to velevažno stroko, da se udeležijo tega predavanja.

— Za 40letno službovanje. Za 40letno zvesto službovanje je bil odlikovan pisarniški pomočnik c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani Ivan Krapš s častno medaljo.

— Nadležne agentinje. Po hišah hodijo vsakovrstne agentinje dunajskih firm in ponujajo steznike. Nadležne so do skrajnosti; kar ne dajo se odpraviti. Posledica tega je, da marsikada dama kaj naroči in se potem — kesa. Naročeni stezniki so navadno pač silno dragi, a tudi manj vredni, kajti v Ljubljani se dobe enaki stezniki povprek za — polovično ceno. V Ljubljani imamo tri firme ki izdelujejo steznike, in pač ni treba jih naročati pri nadležnih agentinjah.

— Tečaj za srbskohrvaški jezik se začne početkom novembra. V torek, dne 5. novembra ob 7. zvečer se bo vršil razgovor o urah itd., in sicer v prostorih dekliškega liceja (Bleiwisova cesta). Dame in gospodje, ki bi se hoteli udeležiti tečaja, naj blagovolijo priti ob navedeni uri na dekliški licej.

— Zahteve eksportnih akademikov. Že več let je med slušatelji eksportne akademije na Dunaju gibanje, ki si je stavilo za svoj cilj, priboriti eksp. akad., kakor sedaj obstoja, oficijsko priznanje trgovske visoke šole. V dosego tega cilja se je konstituiral med slušatelji visokoškolski odsek, ki hoče z vsemi dostupnimi sredstvi končno tudi uveljaviti svojo staro zahtevo. Ta je tem bolj upravičena, ker je pouk na tem zavodu vsekozi znanstven in uspehi na polju znanstvenega raziskavanja nikakor ne zaostajajo za drugimi visokimi šolami v Avstriji. Slušateljem se je v tem oziru že marsikaj obljubilo, toda žalibog izpolnilo se ni teh dalekosežnih obljub. Akademiki so torej sklenili, z največjo odločnostjo priboriti eksportni akademiji zasluženost mesto med drugimi visokimi šolami avstrijskimi. Ker je na tem zavodu nad 10 odstotkov Jugoslovanov in še za dolgo časa ne moremo pričakovati na slovenskem jugu naše države enakega zavoda, ko nimamo niti dosti nižjih in srednjih trgovskih šol, je sveta dolžnost tudi jugoslovanskih poslancev, da se zavzamejo za zahteve eksportnih akademikov.

— Poroka. Jutri se poroči c. kr. sodnik v Kamniku g. Josip Janša z gđc. Vido Černetovo iz Ljubljane. Najlepše čestitke.

V Gradcu pri Litiji je umrla v soboto dopoldne 50letna g. Alojzija L. a. p. žena posestnika in trgovca. Nje možu in trem otrokom, katere sta vzgojila v narodnem duhu, srčno sožalje.

Požar v Spodnjem Karteljevem. Iz Novega mesta se nam poroča: V nedeljo 3. t. m. okrog 11. ure dopoldne je v Spod. Karteljevem (občina Mirna peč) izbruhnil požar, ki bi bil kmalo postal usodopolen za celo vas. Začelo je goreti pri posestniku Francetu Kresalu po domače Gorjancu in sicer je ogenj izbruhnil v šupi za listje. Kmalu je bilo vse naokrog v ognju. Temu posestniku je čisto vse zgorelo, tudi trije prašiči. Požar se je dalje razširil na gospodarsko poslopje sosedar Barca, kojemu je zgorel novi skedenj. Potem je zgorela še hišica neke osebenke. Ogenj je zanelil bržkone Kresalov sinček. Oče je pred izbruhom ognja v bližini pasel živino ter sinčka poslal domov. Ta pa je dobil neke vžigalice ter v lopi napravil ogenj. K sreči je ta požar, ki se je videl daleč naokrog, zapazil g. Avgust Zagar, minar iz Gor. Kamnic, ki se je v kritičnem času slučajno nahajal na potu v Mirno peč. Obvestil je takoj posestnika Špančka v Jablani, ki je zajahal konja ter zdirjal obvestiti mirnopoško požarno brambo. In to je bilo pri vsej nesreči še sreča za ostalo vas Karteljevo. Kajti kmalu po izbruhu ognja je nastala huda sapa, ki bi bila povzročila velikanski požar. Tako pa se je mirnopoški požarni brambi posrečilo požar omejiti na zgorej omejenega poslopja. Najhujše prizadet je Kresal, ki je že tako revež in mu je ogenj čisto vse uničil.

Sneg po Dolenjskem. Iz najlepšega vrema v nedeljo dopoldne se je tekot par ur vreme nemudoma spreobrnilo. Nastala je huda sapa, nakar je začelo snežiti. Hribje so bili kmalu vsi pobeljeni.

Iz Kostanjevice. Župan S. L. S. Kržišnik pravi, da ni sprejel škofa na lastno inicijativo in da mu tudi ne bi bil roke poljubil, da ga ni v to naprosil g. župnik Pavlič. Ker je v Kostanjevici splošno znano, kako malo stika ima g. župnik s Kržišnikom, je precej neverjetno, da bi bil g. župnik

stopil glede škofovega sprejema v dotiko z njim. G. župnik in vsi odličnejši občinski odborniki se sploh več ne udeležujejo sej pod predsedstvom tega župana. Zato ne moremo verjeti, da bi g. župnik šel h Kržičniku in ga prosil, naj škofu roko obliže. Tako daleč se še kaplan ne bi spozabil.

Slabo izpričevalo za bivšega župana Vintarja. V Prečini, kakor znano, se bodo te dni vršile nove občinske volitve. Ker se klerikalci boje poraza, napenjajo vse strune, da bi spravili zopet Vintarja na županski stolec, raz kateri je odletel zaradi znanih volilnih sleparij. Župnik, kojega še stiskajo skrbi, kako bi pokrli dolgeve za nepotrebno cerkev, je prebrisan mož in se ne mara pri napredujkih zameriti. Kadar z njimi govori o teh teh volitvah, tedaj rad nastopa proti Vintarjevi kandidaturi, je celo za to, da bi njegova stranka sklenila kompromis z naprednjaki. Seveda je treba poznati moža. Župnik bi od nekaterih preveč zaupljivih naprednjakov rad zvedel napredne kandidate, da bi jih potem v kaplanovi družbi obdeloval za prestop v klerikalni tabor. Na to nevarnost smo prečinske naprednjake že pred tednom opozorili. Ne more in ne sme se zaupati možu, ki je pri zadnjih volitvah tudi nastopal proti Vintarju in je nekemu naprednjaku celo trikrat dal roko, da ne bo delal za Vintarja, a nazadnje je pozabil na vse svoje obljube. Da se torej naprednjakom, ki jih misli nekaj časa še skubiti za cerkvene dolgeve, javno ne zameri, se dela, kot bi bil proti Vintarjevi kandidaturi. Za to namesto njega tudi javno dela za Vintarja njegov kaplan Stefan Trškan. Ta je v zadnjem „Domoljubu“ Vintarju zapel slavošpev za neumorno delovanje v korist občine. Prepričani, da tudi večina klerikalcev dobro ve, kako „neumorno“ je Vintar delal za svoj žep, a ne za občino, se za enkrat ne bomo spuščali v podrobnosti Vintarjevega županovanja in korist občine. Kdor je kljub temu še danes tako slep, da ne vidi kaj namerava Vintar in tisti, ki stoji za njim, kar voli naj ga. Če bi bil Vintar res kaj storil v korist občine, bi ne bilo treba kaplanu bobnati po „Domoljubu“, dela sama bi lahko pričala in govorila o vzor-županu Vintarju. A ker pa teh ni nikjer, jih mora delati kaplan v listu, ki je že sam na sebi najslabše izpričevalo za tistega Vintarja, ki se povsod pridruša, da ni — klerikalec. Torej!

Tujski promet v Ljubljani. Meseca oktobra je prišlo v Ljubljano 6903 tujcev (614 manj kakor prejšnji mesec in 602 več nego istega meseca lani. Nastanilo pa se je v hotelu Union 1573, Slon 1396, Lloyd 592, Cesar avstrijski 371, Strukelj 220, Ilirija 218, Malič 215, Južni kolodvor 204, Tratinik 178 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 1936 tujcev. — Bilo pa jih je s Kranjskega 1576, z Dunaja 1497, iz slovenskih dežel 1399, iz dežel češke krone 308, iz drugih avstrijskih dežel 1124, z Ogrskega 184, iz Hrvaške in Slavonije 296, iz Bosne in Hercegovine 23, iz Nemčije 258, iz Italije 86, iz Rusije 5, iz Anglije 6, iz Francije 7, iz balkanskih dežel 15, iz Romunije 3, iz drugih evropskih dežel 76, iz Severne Amerike 28, iz ostale Amerike 7 in iz Azije, Afrike in Avstralije 5 tujcev.

Elektrodiograf »Ideal«. Danes zadnji dan krasnega sporeda s krasno veseloligro »Zakon po pameti« in pa komično učinkovitostjo »Maks in njegov tekmeč«. Jutri krasna drama z Asto Nielsen v glavni vlogi »Otroci generala«.

Veliko poverjanje. V soboto dopoldne je dvignil uradnik kemične tovarne na Selu Evgen Kuss, doma iz Štajerskega pri Ljubljanski kreditni banki 18.000 K denarja, da ga nese na južni kolodvor in pri blagajni odda za omenjeno tovarno. Prevelika vsota je bila to, da bi uradnik ne bil podlegel skušnjavi in v času ko je on prišel na kolodvor, imel je ravno oditi brzovlak proti Dunaju. Kuss se ni dolgo pomišljal, kupil si je brž vozni listek do Gradca in sedaj hajd na vlak, da še pravočasno odnese denar. Tovarni se je le čudno zdelo, da Kussa ni in zato je takoj sumila, da je vsoto poveril in odšel. Kuss je vitke srednje postave, malo črnih brk in nosi radi kratkovidnosti ščipalnik. Na glavi ima lovski klobuk, oblečen pa je v siv površnik in črno spodnjo suknjo in sive črtaste hlače.

S ceste. Ko je v soboto peljal po Nadvojvode Friderika cesti posestnik Bernard Cigler 150 K vreden divan, mu nasproti pripelje neki voznik z vozom gramoza. Pri tem sta se zadela in je voz z gramoзом potisnil ob zid divan ter ga popolnoma razdjal. — Včeraj se ga je bil neki čevljarček tako nasrkal, da je na Trnovskem pristanu oblezel in ga je moral stražnik spraviti domov. — V soboto dopoldne se je kovač Ivan Kimovec pripeljal po Dolenjski cesti s kočijo, kjer se je konj ustrašil električne cestne železnice, se odtrgal od priprege in zdrljal do hiše št. 12, kjer so ga ustavili. Pri tem se je pri vozu

zlomilo oje, hlapec je padel pa s sedne in raztrgal obleko. — Istega dne se je v Metelkovi ulici splašil konj hlapcu Jožetu Arliču, ko je peljal na vozu sedeč pivo. Pri tem je Arlič padel z voza, konj je pa tekkel na domače dvorišče.

Zatekel se je še precej mlad škotski ovčarski pes brez ovratnika in znamke. Lastnik ga dobi pri hišniku v Beethovenovi ulici št. 6.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo 6 Hrvatov, nazaj je prišlo pa 50 Hrvatov in 250 Črnogorcev in Bolgarov. 30 Hrvatov je prišlo iz Inomosta, 40 iz Tirolskega, 200 Lahov se je povrnilo domov iz Dunaja.

Izgubljeno in najdeno. Postrežnica Neža Pavlinova je izgubila modro ročno torbico z manjšo vsoto denarja in štirimi ključi. — Šivilja Cecilija Štefotova je izgubila črno ročno torbico z žepnim robcem. — Čuvajeva žena Julijana Sojarjeva je izgubila denarnico v kateri je imela čez 100 K razne vrednosti. — Hlapec Ivan Olavan je izgubil bankovec za 10 K. — Gdč. Julija Erzeničnikova je izgubila žensko ročno torbico s srednjo vsoto denarja. — Gdč. Terezija Fabjanova je izgubila zlat prstan z briljanti. — Neki gospod je izgubil denarnico z manjšo vsoto denarja. — Zasebnica Marija Lužarjeva je našla žensko ročno torbico z večjo vsoto denarja. — Trgovski zastopnik g. Fran Železnik je izgubil zlat prstan z briljantom.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJNA NA BALKANU.

Vhod srbskega kralja v osvobodeno Skopje.

(Posebno brzojavno izvešče.)

Skopje, 4. novembra. Včeraj popoldne se je vršil svečanosten vhod kralja Petra v osvobodeno Skopje. Sprejem je bil veličasten. Na kolodvoru so kralja pričakovali prestolonaslednik kraljevič Aleksander, princ Gjorgje, vrhovni poveljnik general Putnik, vrhovna komanda, predstavništvo občine, uprava mesta, vsi inozemski konzuli v slavnostni uniformi, po trije najstarejši srbski in bolgarski duhovniki, veliki rabin in prebivalstvo vseh ver in narodnosti. Vse mesto je bilo okrašeno s srbskimi zastavami.

Kralj bi moral prispeti točno ob 3. popoldne. Pred prihodom je bilo nebo zastrito z oblaki in deževalo je, ko pa se je vlak pripeljal na postajo, se je prikazalo sonce, obsevajoč Sar planino.

Ko se je dvorni vlak ustavil, je vojaška godba na peronu zasvirla kraljevsko himno.

Kralj Peter je lahkih korakov izstopil iz voza; njemu so sledili velika knežinja Jelena, skromno oblečena, kakor bolniška strežnica, princ Pavle, ministrski predsednik Nikola Pašić, predsednik narodne skupščine Andra Nikolić, naučni minister Ljuba Jovanović in velika suita.

Kralj je objel in poljubil prestolonaslednika Aleksandra in kraljeviča Gjorgja, sprejel raport komandanta ter premotril častno stotnijo.

Upravitelj mesta Gavrilović je predstavil kralju zastopnika srbske cerkvene občine, Hadži Ristića, ki je kralja navdušeno pozdravil v imenu osvobodjenega Skopja, mu želel dobrodoščilo ter mu ponudil kruha in soli. Kralj je izrazil svoje veselje, da je vstopil na tla stare srbske prestolnice, izjavil nado, da bo v mestu vladal mir in red ter pozval prebivalstvo, naj se vrne k svojim rednim poslom.

V imenu turškega prebivalstva je pozdravil kralja mestni župan Rešav Bisi, završujoč svoj govor z vzklikom: »Turki so na sabljah pridobili Skopje in na sabljah ga izgubili.« Kralj se je zahvalil na pozdravu, naglašujoč, da bo pod njegovo vladno turško prebivalstvo prav lahko svobodno živelo in se razvijalo kakor srbsko.

Nato so bili kralju predstavljeni konzuli tujih držav in ostali odličnjaki. Predmet iskrenih ovacij je bila velika knežinja Jelena, ki je v skromni svoji obleki vzbujala splošno pozornost.

Med navdušenimi klici: »Živel kralj Peter, živel kralj osvoboditelj!« — se je kralj s princ in spremstvom odpeljal skozi ulice, natlačene ljudstva, do cerkve sv. Spasa.

Pred cerkvijo je bil pozdravil srbski metropolit Vikentije, za njim pa bolgarski metropolit Neofit, ki je izrazil željo, da bi vojske zaveznikov osvobodile vse kristjane. Nato je bila v stari srbski cerkvi svečana zahvalna služba božja. Kralj se je nato s princ odpeljal na svoje stanovanje. Med potom ga je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo. Ljudstvo je prav tako navdušeno pozdravljalo tudi armado, ki se je po sprejemu vračala v vojašnice. Pri

sprejemu je bilo v Skopju navzočih nad 100.000 ljudi, a vendar se ves čas ni prigodil niti najmanjši nemir ali nered.

Skopje, 4. novembra. Metropolit Vikentije je imel na kralja Petra le nagovor: Kadar je bog hotel rešiti kak narod, mu je poslal dobre voditelje. Izraelcem je poslal Mojzesa, Srbom Nemanjo in sv. Savo, pred sto leti Karagjorgja, sedaj pa tebe, kralj Peter. Bog, ki daje zmage po pravici, te je napravil za zmagovalca, bog, ki odloča o usodi narodov, te je dovedel semkaj v carsko Skopje. Bodi za to zahvaljen Gospodu sedaj in na veke. Kristjani slavnega Dušanovega mesta so željni svobode, pravice in kulturnega napredka. Kristjani vseh treh združenih narodnosti so prepričani, da si jim ti nosilec svobode in pravice. Kulturni napredek Srbije je nam vselej služil za jamstvo, da nam bo s severa zasijala svoboda. In zasijala je. Vnuč Karagjorgjev, na te gleda danes s hvaležnostjo pet stoletij in vsa bodoča pokolenja se bodo spominjala tvoje in tvojih zaveznikov dela. Tvoj ded je prvi počel na Balkanu z velikim delom osvobodjenja. Pred tremi tedni si posvetil veličasten božji hram v Topoli; ta marmornati hram bo obradoval duh velikega vodje Karagjorgja, a še bolj ga bo obradoval veliki hram svobode, ki si ga zgradil ti, zmagovalci pri Kumanovem in na Kosovem. Tvoja vojska se ne bo dala preje ustaviti v zmah, dokler ne bo srbskemu narodu zagotovljen slaven mir, mir tvoj svobodni in pravični. Sistem pravice se bo pokazal prav tako nadmočen nad omraženim sistemom neprijateljstva, kakor se je tvoja vojska pokazala v vojni fizično močnejša od neprijateljske. Verni in junaški zavezniki, ti si v zavezniškem podjetju najprej izvedel svoje delo, saj je tvoja armada že pred enim tednom porazila sovražnika in ga poglala v beg. Zavezniki so lahko zadovoljni s srbskim kraljem in s srbsko vojsko. Ti, ki si ljubljeneč božji, si sedaj v položaju, da nudiš pomoč zaveznikom na jugu in vzhodu. Zato blagoslovim tvoje veliko osvoboditeljno delo, viteški in pobožni kralj.

Srbi v Prizrenu.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Iz Skopja javljajo, da je srbska armada naletela pred Prizrenom na ljut odpor Turkov, ki so se organizirali skupno z ondnotnimi Arnavti. Bitka je trajala do večera, ko so Srbi dobili ojačenja. Turki so se poraženi umaknili in srbski voji so zasedli mesto, navdušeno pozdravljeni od naroda. Arnavti so se večinoma vdali ter izročili orožje.

Odpor Arnavtov okrog Dibre.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) V Prilepu sta bila v celem samo dva bataljona regularne vojske. Kakor se čuje, se sedaj zbirajo Arnavti okrog Dibre, ker se je raznesla vest, da stopi na čelo arnavtskih vojev Djavid paša. Ker pa je bil Djavid paša v Skopju ustreljen, se domneva, da je bila ona vest namenoma spravljena v javnost, da bi se z njo pridobilo Arnavte, ki smatrajo Djavid pašo za nepremagljivega junaka.

Srbski plen v Mitrovici.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Pri osvojitvi Mitrovice so Srbi uplenili 1 artilerijsko zastavo, 1 top, 4 topovske vozove, 29 municijskih vozov, 3000 vreč streljiva, 3 milijone patron, 500 pušk, 6 vagonov moke, 1 vagon riža, 500 vreč peksimite, 5 velikih šotorov in mnogo bolniškega, brzojavnega, inženirskega in lekarnarskega materiala. Našli so tudi 3 magazine municije, katere pa še ni bilo mogoče prešteti.

Srbi zaplenili novih 130 turških topov.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Naknadno se poroča, da je armada generala Stepanovića uplenila v raznih bojih pri Krivi Palanki, Kočani, Kratovi in Štipu še 130 turških topov. V Kumanovi so zajeli kočijo, v kateri se je vozil vrhovni poveljnik turške makedonske armade Zekki paša.

Isa beg Boletjinac ni mrtev.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Tukajšnji listi javljajo, da ni resnična vest, da bi bil Isa beg Boletjinac umorjen, pač pa se je v Prištini pridružil srbski vojski z 10.000 Arnavti, ki so takol odložili orožje ter odšli domov.

Srbska civilna uprava v osvojenih krajih.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Uprava državnih fondov je pričela odpirati podružnice v novoosvojenih krajih.

Turški ujetniki v Belgradu.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Sročili so pripeljali v Belgrad sto turških ujetnikov. Ujetniki so razčepani in v najboljšem položaju. Srbi ravnaajo s ujetniki kakor s svojci.

Prispevki za ranjence.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Privatni prispevki za ranjence v bolnicah znašajo do sedaj žel pol milijona dinarjev.

Mir in red v Srbiji.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Od početka vojne pa do danes vlada v Srbiji takšen mir in red, da ni bilo niti enega večjega nereda, niti kakega hudodelstva.

Novo srbske železnice.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Srbija ima sedaj v rokah 255 kilometrov železnice, ki jo je osvojila v Stari Srbiji. Te železniške proge je prevzelo ravnateljstvo srbskih železnice, ki je že imenovalo uradnike na novih postajah.

Aneksija Stare Srbije.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Po vestih iz dobro poučenega vira, se v kratkem sestane narodna skupščina, da sprejme zakon o aneksiji Stare Srbije. Ustanovilo se bo 8 novih upravnih okrožij in sicer novopazarski, kosovski, skopski, prizrenski, veleski, debarski in primorski. Župane v občinah bo zasedal imenovala vlada. Odborniki bodo izvoljeni po proporcionalnem sistemu. Najvišje apelacijsko sodišče bo v Skopju. Uradniki se bodo izpopolnili s penzionisti, s čimer bi se razbremenil državni proračun. Odpravi se robota, uredi se odkup zemljišč ter odpravi stari fevdalni sistem. Belgradski listi prinašajo članke, v katerih pozdravljajo, da dospe Srbija v kratkem do morja, ki ji bo pomagalo, da bo Srbija svobodno dihal. V Belgradu pričakujejo tudi, da dospe srbska vojska čez par dni pred Skader, odkoder bo korakala proti Draču.

Srbska vojska ima sedaj v svojih rokah teren severno od črte Strumica, Demir-Kapu, Prilep, Kruševo, Hostivar, Prizren in Peč. Glasom privatnih vesti iz Skopja so Prizren zavzeli z naskokom. Najprej so zavzeli spodnje mesto, nakar je turška armada pobegnila.

Skriti turški častniki v Skopju.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) V Skopju so našli in vjeli Srbi kakih 60 turških častnikov, ki so se bili skrili. Turški častniki so se na poziv, da naj se vdajo, sicer pridejo pred vojno sodišče, vdali. Pri tem so vjeli tudi več nemških častnikov.

Izpovedbe turških ujetnikov.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Turški uradniki pravijo, da so Mladoturki sistematično dražili Arnavte in s tem delali na iztrebljenje kristjanov, ki bi bili tekom desetih let popolnoma izginili iz teh pokrajin, da ni prišlo do vojne. O tem so obveščali tudi konzuli svoje vlade, toda te niso ničesar storile. Še ko se je bila bitka pri Kumanovem, je Fethi-paša brzojavil v Solun, da so Turki zmagali. To je zelo navdušilo Turke in vplašilo kristjane. Kristjani so pobegnili v ruski konzulat. Ruski konzul je kristjane ščitil pred besnimi Turki ter je rešil s svojim vozom več sto kristjanov in skopskega valijo Galib beja, na katerega so Arnavti streljali ter ga ranili. Njegovega tajnika so Albanci ubili. V Skopju je sedaj zbranih 10.000 Arnavtov, ki se boje oditi domov.

Skopje, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Neki ujeti turški častnik pripoveduje, da so mogli Turki po bitki pri Kumanovem rešiti po železnici samo 10 gorskih topov. Srbska artilerija je tako učinkovala, da se Turkom fizično ni bilo mogoče držati.

Pogreb žrtev pri Kumanovem.

Belgrad, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Na bojišču pri Kumanovem sežigajo sedaj mrlice. Nabralo se je namreč toliko gavranov in psov, da ni več mogoče mrtvecev pokopavati. Izkopana je bila ogromna jama, v katero so položili mrtvece v 10 vrstah, jih polili s petrolejem ter jih zažgali.

Balkanski parlament v Skopju.

Belgrad, 4. novembra. Med vodstvi vseh štirih parlamentov se vrši akcija, glasom katere se sestanejo parlamentarci vseh štirih držav k skupnemu zasedanju v Skopju, kjer bodo označili vse svoje želje in ideje, ki se tičejo balkanskih držav. Obenem bodo zvezo še bolj utrdili. Zasedanje bo trajalo baje tri dni ter bodo poslanci izdali manifest o solidarnosti balkanskih držav.

Bolgarski plen pri Lile Burgasu.

Frankobrod ob M. 4. novembra. Iz Sofije poročajo Frankfurter Zeitung: Splošno sodijo, da bo treba le malo napora, da prodro Bolgari do Carigrada. Vojni plen pri Lile Burgasu je bil izredno velik. Bolgari so baje zaplenili 100 turških topov in municijo. Turki so zapustili tudi Rodosto ob Marmarskem morju.

Vojna in borza.

Dunaj, 4. novembra. Z ozirom na noto dunajskega „Fremdenblatta“,

ki preti, da morajo velesile napraviti konec prodiranju srbske armade na albanska tla, in pravi, da so mobilizirale evropske velesile svoje vojne mornarice, je prišlo na borzi zopet do hudega padanja kurzov. Razpoloženje na borzi je silno nervozno.

V varstvo avstrijskih podanikov v Turčiji.

Dunaj, 4. novembra. Prva divizija avstrijske vojne eskadre, obstoječa iz vojnih ladij: „Nadvojvoda Fran Ferdinand“, „Radecki“, „Zrinyi“ in „Admiral Spaun“ ter iz torpednih rušilcev „Scharfschütze“ in „Uskoke“ je odpeljala v varstvo avstro-ogrskih podanikov v Levanto.

Beg Turkov iz Plevlja.

Sara evo 4. novembra. V soboto je dospel v Sarajevo turški okrožni predstojnik iz Plevlja, Servet bej s svojo rodbino. Spremljal ga je tudi župan iz Plevlja, Ahmed efendi Korjenić, ki se je zelo nelaskavo izrazil o turških četah. Turki so se baje na samo poročilo, da se bližajo Srbi, umaknili. Konjeniki so pustili svoje konje in so peš odkorakali.

Boji med Srbi in mohamedanci v Bosni.

Sarajevo 4. novembra. Iz vasi Visoko poročajo, da je prišlo v zadnjih dneh opetovano do spopadov med Srbi in mohamedanskimi vaščani, pri katerih je tekla tudi kri. Deželna vlada je storila vse potrebno, da prepreči nadaljne take izgrede domačega prebivalstva.

Rusko črnomoško brodovje.

Berolin 4. novembra. „Berliner Tageblatt“ poroča iz Carigrada: Sem dospelo poročilo pravi, da je rusko črnomoško brodovje odpelulo iz Sebastopola.

Položaj v Carigradu.

Berolin 4. oktobra. „Lokalanzeiger“ poroča iz Konstanca: Razpoloženje v Carigradu je skrajno pesimistično. Vojno ministrstvo se zadovoljuje s tem, da oficijalno razglasa, da še vedno upa na zmago, ali pa objavlja poročila, ki jih mora takoj zopet preklicati. To gre tako daleč, da celo ministri ne vedo več, pri čem da so. Pred par dnevi se je obrnilo vojno ministrstvo na Nazim pašo, s prošnjo za zanesljivo poročila. Odgovor se je glasil: „Pustite me pri miru! Če se bo zgodilo kaj pomembnega, bom to naznanil.“

Položaj armade je naravnost škandalozen. Moštvo ni dobilo že več dni ničesar jesti in je popolnoma demoralizirano. Do sedaj je dospelo v Carigrad k večjemu 2000 ranjenih, izvečine lahko ranjenih. To pa ni morda krivda bolgarskih krogel, ki prizadevajo samo lahke rane, marveč krivda vojne uprave, ki ni skrbela za zadostno število transportnih sredstev in zdravnikov, vsled česar poginejo težje ranjeni na bojišču ali pa padejo Bolgarom v roke.

Carigrad, 4. nov. Včeraj so se zbrali na velikem veziriatu ministri in policijski funkcionarji, da se posvetujejo o varnostnih odredbah z ozirom na vedno bolj naraščajočo nevarnost, da izbruhne turška nevolja proti Evropejcem in kristjanom sploh.

Turške vesti o zmagah.

Dunaj 4. oktobra. Danes ponoči je petrogradska brzojavna agencija prinesla iz Carigrada vest, da so Turki zopet začeli prodirati in premagovati bolgarske čete. Turki so baje zopet zavzeli Bunar Hisar in Corlu. To vest, ki se je zdela izpočetka popolnoma neverjetna, dementira tudi Wolfov biro, ki poroča iz Carigrada uradno, da je turška armada primorana umakniti se za Crto pri Cataldži. Petrogradska brzojavna agencija je svojo vest tudi preklicala ter pravi, da je bila brzojavka datirana z dne 2. novembra, da je tedaj prišla prepozno.

Prodiranje Srbov.

Dunaj, 4. novembra. Včerajšnji „Fremdenblatt“ prinaša oficijozno noto, ki povdarja, da so srbske operacije z zavzetjem Prizrena končane, ker ne obstoja za Srbijo niti vojaška niti politična potreba prodirati še nadalje v Albanijo. V političnih krogih se smatra, da je bila ta nota svarilo oficijozne Avstro-Ogrske, ki je hotela v tem povedati, da Avstro-Ogrska ne bo pristopila nadaljnjega prodiranja srbskih čet proti morju. Nasproti temu pa stoji dejstva. Vsi trije srbski oddelki prodirajo paralelno čez Gostivar, Kičevar proti Bitolju in čez Djakovo in Dibro proti Skadru. Jutri ali pojutrišnjem pridejo srbski voji pred Skader in potem prodirali ob morju proti Draču. Iz Belgrada poročajo tudi, da pripravlja srbska vlada aneksijsko predlogo, ki jo predloži prihodnji skupščini. Ta predloga organizira anektirane dežele v osem okrajev, med njimi je tudi Primorje, torej znani historičen srbski koridor, katerega glavno mesto bi bil Drač. Danes se govori v političnih krogih, da se je razmerje Avstro-Ogrske napram Srbiji od včeraj poslabšalo. Z napetostjo pričakujejo politiki odločilnega dneva t. j. srede, ko bo avstrijski sunanji minister grof

Berchtold v delegacijah podal svoj zunanji ekspezo.

Turške skrbi za Carigrad.

Carigrad, 4. novembra. Vojno ministrstvo izjavlja: Naša armada se trudi, da se zopet uredi in zbere svoje čete za Cataldžo, da reši glavno mesto.

Ujeti Turki v Beogradu.

Beograd, 4. novembra. Danes jutraj so pripeljali zopet mnogo turških ujetnikov v Beograd. Sedaj jih je v Beogradu 1069, med njimi več Albancev in mnogo turških častnikov. Ujet je tudi en turški major. Turške ujetnike so internirali v begradski trdnjavi.

Albanski memorandum.

Carigrad, 4. novembra. Vojno ministrstvo poroča, da pripravljajo Albanci memorandum na velesile ter da zahtevajo, da jim zaščitijo velesile njih narodne interese.

Bolgari smatrajo vojno kot končano.

Sofija, 4. novembra. V vladnih krogih smatrajo vojno vojaško kot končano. Bolgarska vojska iz uspehov, ki jih je dosegla, izvaja vse konsekvence in se bo s Turčijo pogajala samo direktno. Poslaniki štirih zveznih balkanskih držav so podali v Petrogradu ministru zunanjih zadev Sazonovu spomenico, v kateri v imenu svojih vlad izjavljajo, da smatrajo vsako intervencijo velesil za neprimerno in nedopustno.

Bolgarsko prodiranje proti Cataldži.

Sofija, 4. novembra. Bolgarske čete prodirajo v zmagovitem pohodu proti Cataldži. Najkasneje koncem tega tedna bo Cataldža gotovo že padla v bolgarske roke. Bolgari bombardirajo z veliko interzivnostjo Odrin. Turški topovi le slabo odgovarjajo. Nadejati se je, da Odrin pade že v najkrajšem času.

Pred Skadrom.

Cetinje, 4. novembra. Črnogorci so bili prisiljeni, da se umaknejo s Taraboša. Nato so zavzeli dve muzejski vasi Mosi in Busolini. Med bojem, ki se je vnel, se bili dve vasi vpepeljeni. V dolini Stoj so Turki izvojevali delne uspehe. Turški častniki so mnenja, da se bo Skader še precej časa držal.

Eksplodizija v Baru.

Cetinje, 4. novembra. Kralj Nikola je včeraj obiskal Bar. Tik po njegovem odhodu je eksplodiralo municijsko skladišče. Blizu skladišča je bila hiša, v kateri so bili internirani albanski ujetniki. Hiša je bila porušena, ujetniki so pa vsi poginili. Prebivalstva v mestu se je polastila silna panika.

Ladje velesil na potu v Orijent.

Kiel, 4. novembra. Dve nemški križarki sta dobili povelje, naj nemudoma odplujeta v Carigrad, oziroma v Smyrno.

Solun, 4. novembra. Semkaj ste prispeli ter se usidrali ena angleška in ena francoska križarka. Prebivalstvo je dohod teh dveh ladij znatno pomirilo.

London, 4. novembra. Vojne

ladje so dobile včeraj municijo in povelje, naj bodo pripravljene, da danes odplujejo. Tudi torpedovke in podmorski čolni so dobili zapečatene ukaze glede odhoda.

Srbi pred Odrinom.

Beograd, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Kakor poročajo iz Sofije, je že pred štirimi dnevi velik del Stjepanovićeve armade prišel skozi Sofijo, da se odpelje proti Odrinu, kamor je ta oddelek že tudi gotovo dospel. Večji oddelki srbskega vojaštva stoje že od prej pred Odrinom.

Srbi pred Skadrom.

Beograd, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Znatno število srbskih čet od vojske generala Vukovića je odšlo v bližino Skadra v dnevnih in nočnih pohodih. S seboj ima tudi močno artilerijo v pomoč Črnogorcem.

Srbski uspehi.

Beograd, 4. novembra. Iz Skoplja poročajo uradno, da so srbske čete včeraj zavzele Hoštivar. Od Turkov deloma razdejano železniško progo iz Skoplja v Mitrovico so Srbi že zopet popravili. Po tej progi že vozijo redno vlaki. Albanske voditelje Šaban-pašo, Hasan-bega in Ali-drage so prepeljali v Beograd kot vojne ujetnike. Vsega skupaj so vzeli Srbi Turkom 135 topov.

Poraz pri Lile Burgasu.

London, 4. novembra. Vojni poročevalci »Daily Cronicle« poročajo iz turškega tabora: Poraz Turkov pri Lile Burgasu je bil tako strašen, da je ostalo na bojišču 40.000 Turkov. Beg Turkov z bojišča se da primerjati samo z begom Francozov iz Moskve. Sreča je zapustila turško orodje. Tudi armada grškega prestolonaslednika zmagovito prodira. Turki so se hoteli Grkom ustaviti pri Solunu. Bili so pa strahovito tepeni. Turške čete so popolnoma demoralizirane.

London, 4. novembra. Listi poročajo, da ni verjetno, da bi mogli

Turki za Cataldžo pravočasno urediti svoje voje ter se postaviti v bran prodiralnim Bolgarom. Turška vojska je tako demoralizirana, da desertirajo celi polki in hite v divjem begu v Carigrad. Carigrad sam je prenapolnjen s sumljivimi elementi. Tolpe Kurdev so oblegale včeraj vojno ministrstvo ter zahtevale orožja, da napadejo in pokoljejo kristjane. Med Evropejci vlada splošen strah. V soboto je prišlo do panike, ker so klicali nekateri pijanci: Masakri se prično! Takoj je začelo sto in sto ljudi v divjem begu bežati po ulicah. Evropejci se oborožujejo, da so pripravljeni za vsak slučaj.

Bolgarske izgube.

Beograd, 4. novembra. Z ozirom na velike izgube bolgarske armade je sklenilo srbsko vrhovno vojno poveljništvo odposlati k glavni bolgarski armadi 45.000 mož.

Sofija, 4. novembra. Po dosedanjih sporočilih so imeli Bolgari v zadnjih bojih zelo velike izgube. V Sofiji sami leži nad 10.000 ranjenih, 1500 ranjencev je v oskrbi avstrijskega »Rdečega križa«. Število ranjencev računajo na več nego 20.000. Od teh je bilo ranjenih pri Lozengradu 7000. Ena tretjina vseh ranjencev je težko ranjena. V vojnem ministrstvu izdelujejo sedaj listo mrtvih. Najbrže bo število prekoračilo 4000. To veliko število mrtvih in ranjenih se da razlagati iz tega, ker so Bolgari dosegli svoje velike uspehe večinoma z bajonetskimi naskoki. Od 1. in 6. pešpolka, ki imata svojo garnizijo v Sofiji in štejeja skupaj 7200 mož, je ostalo samo še 700 mož. Mnogo sofijskih rodbin plača za svojimi sinovi in očeti.

Anglija mobilizira.

London, 4. novembra. Liti so prinesli v posebni izdaji poročilo, da se pripravlja 6. angleška rušilna flotila na odhod iz Portsmoutha. Častniki in vojniki so bili brzoprijavno poklicani na krov. V Chatamu vlada živahno življenje. Admiraliteta brzoprijavljala na vse strani. Vsak hip prihajajo novi transporti mornarjev in častnikov. Oblasti ne dajejo nobenih pojasnil. Tudi v pristaniščih Devonpoth in Plymouth so vsi častniki in mornarji poklicani na ladje. Ena divizija, in sicer sedma odputuje še danes iz Devonpoth. Peti divizija odplove jutri iz Portsmoutha. Druga in tretja divizija, ki je sestavljena iz velikih vojnihi ladij, je pripravljena na odhod.

London, 4. novembra. V političnih krogih je vzbudila mobilizacija angleške vojske mornarice velikanško senzacijo. Zatrjuje se, da je namen velike angleške ekspedicije ta, da hoče biti Anglija pri likvidaciji evropske Turčije dovolj silno zastopana, da svoje zahteve lahko primerljivo poudari. Drugi krogi pa pravijo, da je nastal med Londonom in Petrogradom hud razpor in da Anglija noče pripustiti, da bi se izpolnila Rusiji želja po svobodni cesti skozi Dardanele.

Poincaréjev predlog.

Dunaj, 4. novembra. Avstrijska vlada je danes odposlala odgovor na Poincaréjev predlog. V poučenih krogih zatrjujejo, da je ta odgovor negativen. Govori se, da bo Poincaré v kratkem izdelal nov predlog ter ga predložil velevlastim.

Rusi pred Carigradom.

Berolin, 4. novembra. Listi poročajo, da križarijo ruske vojne ladje črnomoške flote tik pred vzhodom v Bospor. Zaraditega so se raznesle po Carigradu naravnost divje vesti. Govorilo se je, da napove Rusija Turčiji vojno in da ruski poslanik že v prihodnjih dneh odputuje iz Carigrada, se je govorilo dalje, da bo ruska vojna stranka prisilila Sazonova, da odstopi in da napove Rusija Turčiji vojno.

Dunaj, 4. novembra. V političnih krogih se je danes opoldne govorilo, da imajo ruske križarke, ki stoje pred Bosporom, na krovu mnogo moštva. Ugiba se o namenu te ruske akcije, ki gotovo ne more biti ta, da štiti kristjane v Carigradu, da je ta ruski korak direktno napreren proti Bolgarski, ker je tripotentna v zadnjem času z nezadovoljnostjo opazovala bolgarsko prodiranje proti Carigradu. Dunajski politični krogi vidijo v soglasju s tem tudi dejstvo, da hoče odposlati Anglija tako močno flotilo v Orijent.

Avstrija in Rusija.

Rim, 4. novembra. Italijanski oficijozni listi pravijo, da sta se Avstrija in Rusija na direktno intervencijo avstrijskega cesarja samega zedinile glede položaja na Balkanu.

Petrograd, 4. novembra. V dobro poučenih diplomatskih krogih se zatrjuje, da so se pojavila tekom dogovorov nesoglasja. Posebno živahni so bili dogovori med Petrogradom in Dunajem. Ruski dvorni krogi so se napram balkanskim državam zelo ohladili, ker sumijo, da hočejo balkanske države na lastno pest skleniti z Avstro-Ogrsko tajno pogodbo, morda celo zvezo.

Turčija obupana in prosi za intervencijo.

London, 4. novembra. Reuterjev biro poroča iz Carigrada, da je porta prosila pri velesilah za intervencijo, da se vojna konča in prično mirovna pogajanja.

Carigrad, 4. novembra. Glasom zanesljivih informacij iz Carigrada, je bil poraz Turkov pri Lile Burgasu tako strahovit udarec za turško armado, da se sedaj ni mogla napraviti reda v vojnih vrstah. Bolgari, med katerimi je bilo mnogo mladih novincev, so napadali turške pozicije s tako verno, da se jih Turki, dasi so se branili z veliko hrabrostjo, niso mogli ubraniti. Turška armada, ki je šla samo na tej strani 90.000 mož, je izgubila v teh krvavih bojih 40 tisoč mož, ki so bili deloma ubiti, deloma ranjeni, ter so bili Turki primorani, se umakniti. Tudi bolgarske izgube so izredno velike. Turška armada se je nato počasi umaknila proti Cataldži. Turško glavno taborišče se je prestavilo v Hademkej.

Carigrad, 4. novembra. Turška oklopna »Asar i Tefrik« je odplula včeraj popoldne v Dardanele.

Carigrad, 3. novembra ob pol 10. zvečer. Porta je izdala sledeči oficijozni komunikacije:

Šanse vojne so izpremenljive. Ni mogoče povsod in vedno zmagovati. Narod, ki se je podal v vojno, mora trdno nesti tudi vse konsekvence do vojne. Ni mogoče, da bi nas dobljene zmage napravile preveč ponosne, ali pa da bi nas porazi vrgli v žalost in obup. Otomanske armade se z uspehom branijo pri Skadru in Janini. Samo ob sebi umevno je, da bomo varovalec interese domovine do najsikrajnejših mej.

Srbska uprava.

Beograd, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) V Velesu in okolici je organizirana srbska civilna uprava, ki ji stoji ob strani prostovoljno poljsko orožništvo. Po celi deželi je zavladala popolna sigurnost in zupanje v novo občinsko upravo, ki obstoja iz 4 Srbov, 4 Turkov, 3 Bolgarov in 1 Grka. Skopljke, ki šteje sicer 40.000 duš, je naraslo sedaj na približno 100.000 prebivalcev, ker prihaja mnogo prebivalcev iz okolice in mnogo vojakov v mesto. V soboto je bil v Beogradu sestanek srbskih lekarnarjev, katerega se je udeležilo sedem lekarnarjev. Iz Skoplja poročajo, da organizirajo Turki odpor proti srbski armadi v Dibri, kamor so Turki že odšli. Potočeni turški poveljniki. Potočeni turški poveljniki brez vojske hočejo pridobiti. Arnavte za poslednji odpor. Srbska vojska se pripravlja na nadaljne operacije na jugu in na zahodu.

Grški uspehi.

Atene, 4. novembra. Sapun Sakiz brzoprijavljajo: Naše čete so s kopnega napadke Prevezo. Vnel se je krvav boj, ki je trajal od sedmih jutraj do petih popoldne. Ravno smo hoteli naskočiti mesto, ko so poslali iz mesta tuje konzule kot parlamentarje. Mesto se je predalo pod častni pogoji. Poklicali smo nato grško vojno brodovje v pristanišče, ki je vzelo vso grško garnizijo na krov in jo prepeljalo v trdnjavo Santa Moura na otoku Levkasu. Bilo je to nad 500 turških vojakov in častnikov.

Atene, 4. novembra. Pri Jenidži se je vršila huda bitka, v kateri so zmagali Grki. Vzeli so Turkom 14 topov.

Dunaj, 4. novembra. Iz Aten poročajo, da so predstraže grške armade dospele tik pred Solun. Drugi del grške armade koraka proti Bitolju. Na svojem maršu se je zapletla grška armada v krvav boj s Turki. Turki so nenadoma napadli Grki. Grki pa so vrgli Turke nazaj. Turki so imeli baje 1200 mrtvih. Grkom je sedaj pot v Bitolj prosta.

Razdelitev Turčije.

Dunaj, 4. novembra. »Montagsrevue« prinaša baje iz diplomatskih krogov vest, da je balkanska zveza odločena razdeliti Turčijo popolnoma. Od te razdelitve so izključene samo Albanija, Carigrad in Solun. Carigrad naj postane svobodno mesto ter se internacionalizira. Sultana preselijo v Brusso. Solun pretvorijo v svobodno mesto pod skupno upravo evropskih velesil. Srbija stopi z Avstro-Ogrsko v direktno pogajanja, v katerih poudari Avstrijske trgovske in industrijske interese ter ji zagarira tudi odprto pot v Orijent.

Romunska.

Beograd, 4. novembra. (Izvirno poročilo.) Nastop romunske vlade na begradske vladne kroge ne dela nikakega slabega vtisa. Beogradski politiki pravijo, da so popolnoma sigurni, da bo Romunska ostala do konca vojne nevtralna, ker so njeni najvažnejši interesi obrnjeni na to, da vlada med Romunsko in balkanskimi državami kar najtesnejše prijateljstvo. Takoj po končani

vojni pričakujejo nadaljnega razvoja teh dobrih odnosov med balkansko zvezo in Romunsko. Takoj po končani vojni bodo začeli graditi jadransko železnico.

Cesar v Budimpešti.

Budimpešti, 4. novembra. Cesar, ki se je danes opoldne odpeljal z Dunaja, dospe v Budimpešto ob petih popoldne. Opozicija hoče pri tej priliki uprizoriti velike demonstracije. Klicati hoče na ulicah in cestah »Živel kralj — dol z vladol!« Policija je aretirala včeraj nekega znanega zločinca, ki je baje izjavil, da je anarhist. To je dalo policiji povod, da je danes sklenila zapreti vse ulice in ceste, po katerih se bo vozil cesar.

Zakon nadvojvodinje Izabela.

Dunaj, 4. novembra. »Fremdenblatt« javlja oficijozno, da je nadvojvodinja Izabela vložila predlog, da se uniči njen zakon z bavarskim princem Jurijem.

Bosanske železnice.

Budimpešti, 4. novembra. Strokovni referenti avstrijskega železniškega ministrstva in trgovskega ministrstva so prispeli pod vodstvom sekcijskega šefa Sonnenscheina v Budimpešto, da se ponovno posvetujejo z zastopniki ogrske vlade o bosanskih železnicah. V tem vprašanju vladajo še velike difference ter ni upati, da bi bilo mogoče doseči sporazum do danes popoldne, ko se zopet vrši ministrski svet.

Izpremembe v srbski diplomaciji.

Dunaj, 4. nov. Srbski poslanik Simić je odpoklican in na njegovo mesto je imenovan Jovan Jovanović. Za sekcijskega načelnika v ministrstvu zunanjih zadev je imenovan dr. Dragomir Stefanović, dosedanji načelnik srbskega tiskovnega urada.

Smrt pisatelja.

Monakovo, 4. novembra. Tu je umrl danes jutraj pisatelj Anton baron Perfall.

Homerule.

London, 4. nov. Spodnja zbornica je sprejela vladno predlogo, da naj se člani irskega senata nadomeste po proporcionalnem volilnem sistemu.

Duma.

Petrograd, 4. novembra. V petek so se pričele volitve poslancev za rusko dumo. V evropski Rusiji so se vršile volitve včeraj ob 10 popoldne ter je bilo, kolikor je do sedaj znano, izvoljenih 54 članov desne, 16 nacionalistov, 16 oktrobristov, 2 kadeta in 2 socialna demokrat. Zveza ruskih nacionalistov je sklenila priporočati svojim pristavcem, da se v znak protesta proti volitvam vzdrže volilnega boja.

Moskva, 4. nov. Pri volitvah v dumo tu ni bil več izvoljen vodja oktrobristov, Gučkov.

Sazonov.

Petrograd, 4. nov. Zdravniki poročajo, da je Sazonov, ki je zbolel za influenco, nujno potreben, da se nekaj časa vzdrži vseh poslov.

Društvena naznanila.

Sokolski zlet 1. 1913. Seja stanovanskega se vrši danes 4. t. m. ob pol 9. zvečer v zvezni sobi »Narodnega doma«. Bratje člani se prosijo, da se je zanesljivo udeležijo.

Narodna čitalnica v Ljubljani priredi v soboto 9. t. m. v društvenih prostorih v »Narodnem domu« zabaven družabni večer s plesom po vzoru podobnih prireditev v prejšnjih sezajih, ki so se vedno dobro obnesli in nudili mnogo živahnosti in prijetne domače zabave. Tudi letos bo Narodna čitalnica svojim članom, po njih vpeljanim gostom in povabljenim prirediteljem take zabavne družabne večere in je upanje, da bodo zelo mnogo-brojno obiskani.

Martinov večer priredi gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj v nedeljo 10. novembra v gostilni pri Babiču na Dolenjki cesti nasproti vojaškega strelišča. Na vspredu je godba, sloveča tolsta Martinova gos in razne druge zabave. Začetek ob 6. zvečer, vstopnina 20 v za osebo. Čisti dobiček je določen za društveno knjižnico, zato se preplačala hvaležno sprejemajo.

Poštni uslužbenci so priredili včeraj, 3. novembra, veliko vinski trgat pri Perlesu (Matijanu) v Prešernovi ulici. Nastopili so viničarji in viničarice, župan, pisar, nočni čuvaj, birt in stražnik, ki so vsi pazili na to, da ni noben tat v občinskem vinogradu ušel strogim občinskim paragrafom. Občina je bilo mnogo, za dobro jed in pijačo pa je skrbel kuhinja in klet ge. Matijanove. Vinska trgatve pa je prinesla društvu poštinih uslužbencev lep dobiček.

Akademsko društvo »Slovenija« na Dunaju je izvolilo na svojem prvem občnem zboru 29. oktobra 1912 sledeči odbor: Predsednik: V. Zalokar, stud. med.; podpredsenik: L. Cermelj, stud. phil.; tajnik: A. Sedmak, stud. phil.; blag.: J. Rus,

stud. phil.; knjiž.: K. Luschützky, stud. med.; gosp.: V. Sosič, stud. med.; arh.: J. Birsa, stud. phil. Namestnika: Dr. Šefman, stud. iur., A. Jenko, stud. iur.; Pregledniki: Sl. Vrant, stud. iur.; J. Pestotnik, stud. med. vet. in A. Trtnik, stud. med.

Rnjizevnost.

— Mariborski Slovenski kole-dar je založil g. V. Weixl, trgovec v Mariboru. Ta kole-dar bode velikanskega pomena za slov. občinstvo iz Maribora in okolice, ker bode jako obsežen in zanimiv. Obenem pa se misli s tem izpodrinuti druge nenarodne kole-darje, koji so do sedaj žalibog že preveč razširjeni med slovenskim ljudstvom. Velikost je 20 x 24 cm močan 6 pol(100 strani) ter bode veljal le 50 vin. Opozarja se torej že danes občinstvo na ta kole-dar, ki je res zelo po ceni in zanimiv. Vse-bina se objavi v nekaj dneh, kadar izide.

Za „Rdeči križ balkanskih držav“.

Kakor nas je obvestil ravnatelj »Balkana« g. Uher, bo poslal v sredo, 6. t. m. popoln veliki nabiralni voz, ki bo nabiral perilo in toplo obleke po mestu za balkanske ranjence. Naj vsaki ta voz pričaka in mu izroči, kar misli darovati. Po katerih ulicah bo ta voz vozil, bomo navedli jutri. Prosimo naj se daruje samo čisto perilo in boljša to-plejša obleka.

Razne stvari.

* Velik požar v St. Louisu. Berolinski »Lokalanzeiger« poroča iz Novega Jorka: Hotel »Berlin« v St. Louisu je popolnoma zgorel. Ena oseba je zgorela, 23 jih je bilo pa težko ranjenih. Ogenj so še le zapazili, ko je bil večji del hotela že v plamenu. 150 gostov se je rešilo s pomočjo lestve ali vrvi.

* Medved ušel iz kletke. Pri Ronacherju je iz neke kletke ušel medved. Mahnil jo je naravnost v kuhinjo, kjer je napadel kuharico Pfeiferjevo. Osemnajstletni kuhinjski pomočnik Pekneli se je postavil v bran, toda zver ga je vrgla na tla in razmesarila. Vkljub temu, da sta oba napadca klicala na pomoč, ni bilo nikogar, ki bi jih rešil. Zver ju je težko ranila.

* Kako je napovedala Črna gora Turčiji vojno pred 162 leti. Jeseni 1. 1750. je prišla Črna gora zopet v konflikt s Turki. Napoved vojne se je izvršila v jako čudnih okoliščinah. Poročevalec lista »Giornale d'Italia« je baje to izvedel od generala Martinovića: Bosanski vezir je takrat pozval črnogorskega vladarja, naj mu takoj pošlje dvanajst krašnih deklic v starosti 12 do 15 let. »Če mi jih ne pošlješ«, je kategorično zahteval vezir, tedaj uničim tvojo deželo in odpeljem v suženjstvo stare in mlade. Črnogorski vladar je hitro sklical vse starešine posameznih plemen in po kratkem posvetovanju so poslali vezirju sledeči odgovor: »Ali smo ti že kdaj plačali tribut? Tribut, ki bi ga ti radi plačali, bi bil kamen z naših gor, a namesto dvanajstih deklic ti pošljemo dvanajst praščičjih repov, da moreš z njimi okrasiti svoj turban.« Ta odgovor je zadostal, da je turški vezir napovedal vojno, ki je pa končala z groznim porazom Turkov. Deset tisoč Črnogorcev je premagalo 25.000 Turkov.

* Pogreb »Statusa quo.« Sobotni »Matin« je priobčil sledeči parte:

M.

Prosimo, da se udeležite pogrebnega spreveda, maše in pogreba gospoda

Status quo,

diplomata,

ki je umrl 30. oktobra 1912 v Makedoniji v starosti 459 let. Obredi se bodo vršile v najbližjih dnevih v krščanski cerkvi sv. Sofije v Carigradu.

Veruj v Alaha in njegovega preroka in deležen boš v rajnu večnih poljubov nebeskih huresk. Koran XXV.

Sestanek na polju smrti.

Turčija, njegova vdova. Avstrija, njegova mati. Anglija, njegova tača. Bolgarska, Srbska, Grška, hčere. Črna gora, vnukinja. Rusija, njegova sneha. Nemčija, Francija, Italija i. t. d., njegove nečakinje. Pokopani bo v Mali Aziji. Pred štirinajstimi dnevi je izgledal še tako dobro!... Žalibože! Skrb doktorja, Evropskega koncerta, ni pomagala. Nesrečnik je umrl vsled navala.

Prosveta.

Iz gledališne pisarne. V torek, 5. novembra se kot prva opereta tekoče sezone (za abonente nepar) vprizori Suppéjeva klasična opereta »Boccaccio«. V njej nastopita prvič novogazirana subreta gđ. Joža Fanta in novoangazirani tenor, g. Rudolf Vondra. — V sredo, 6. novembra se v eni vsakršnega abonementa kot prva dijaška predstava vprizori Hauptmannova »Hanice pot v nebesa« in Milčinskega »Kjer ljubezen, tam tudi Bog«, poslednja v primerno predelani obliki. Začetek ob šestih popoldne, konec ob devetih zvečer. Najvišja vstopnina znaša eno krono. — V četrtek 7. novembra se (za abonente par) prvič ponovi opereta »Boccaccio«. — V soboto operna predstava, v nedeljo se prvič vprizori velika burka »Če frak dobro pri- staja«.

»Boccaccio.« Komična opereta v treh dejanjih. Besedilo napisala F. Zell in Rik. Gené. Uglasbil Franc. Suppé. Giovanni Boccaccio, znameniti italijanski pesnik, pisatelj in znanstvenik (roj. leta 1313.), je bil sin imovitega florentinskega trgovca. Če bi bilo po očetovi volji, bi bil postal trgovec; ker pa je kazal odločno nagnjenje do znanosti, je ga oče dal končno študirati, pa ne lepih ved, kakor si je želel mladi Giovanni, ampak prava, »da bi si čim preje pomagal do bogastva«. Ali mladi Boccaccio je v Neaplju, kamor je bil odšel na študije, vse raje občeval z dvornimi krogi, s pesniki in pisatelji, in se veselo zabaval, nego pa da bi sedel za pustimi juridičnimi knjigami. In tako po šestih letih juridičnih študij očetu ni mogel izpričati nobenega uspeha. Kako neki, ko se je več časa ukvarjal samo s pesništvom in s klasično literaturo! Ljubezen do Marije (Fiammette), naravne hčere Roberta, kralja neapoljskega, ga je bila napravila za pesnika, ki je v dolgi vrsti lirskih pesmi, romanov in povesti v prozi in v verzih opeval zgodbo svoje nesrečne ljubezni do nje. Oče ga je pozval nazaj v Florenco. Ko pa ga je pobrala kuga, je bil Giovanni svoj gospod in živl edinele svojemu pesniškemu in svojemu humanistiškemu zvanju. Ugoden pesnik se je spoprijateljil s Petrarco (1350), postal veren mož in se ves posvetil humanizmu, ki ga je navdušil tako, da je Giovanni Boccaccio bil izmed prvih, ki so se z vso vnemo zavzemali za obnovitev stare grške kulture. Na stare dni že mu je florentinska vlada (1373) poverila častno nalogo, javno predavati o Dantejevi veliki pesnitvi »Divina Commedia«. Končno so ga zmagale bolezni, 1375. leta je umrl v Certaldu pri Florenci. — Najznamenitejši Boccaccijsko delo, ki mu je doneslo svetovno slavo, je njegov »Decamerone«, ki slove po svojem blestem jeziku in svojem skoroda nedosežnem slogu. Spesnil in spisal pa je nebroj lirskih in epičnih pesnitev v oktavah in tercinah, novel in romanov in znanstvenih razprav. — V svojih mladih letih je bil Boccaccio neugnan lahkoživec in plameč častilec ženske lepote. Nekaj njegovih pretekanih ljubezenskih spletk z lepimi Florentinkami tvori vsebino komične operete, ki ji je mojster Suppé v svetovnoznani opereti »Boccaccio« napisal blestelo glasbo. Franc. pl. Suppé, 1820. rojen v Splitu v Dalmaciji, je bil gledališki kapelnik na Dunaju in si je kmalu s svojimi mnogoterimi kompozicijami pridobil veliko slavo. Komponiral je kvartete, ouverture, simfonije in po načinu slavnega Offenbacha operete, ki so še dandanes kot klasične operete na repertoarju vseh večjih odrov. Najbolj znane Suppéjeve operete so te: »Deset deklet, pa nobenega moža«, »Lepa Galatea«, »Fatinica«, »Boccaccio« (iz leta 1879.), »Donna Juanita«. Suppé, ki ga glasbena zgodovina slavi kot sostvaritelja nemške klasične operete, je umrl 1. 1895. Izmed zgoraj navedenih njegovih operet se na slovenskem odru še ni pela »Fatinica«, ki pride še tekom letošnje sezone na vrsto.

Slovensko gledališče. V soboto, dne 2. novembra so igrali prvič na našem odru izvirno dramsko noviteto »Kjer ljubezen, tam tudi Bog«. Po Leva Tolstega povesti jo je spisal znani in priljubljeni avtor g. Fran. Milčinski, ki si je pridobil zlasti v zadnjem času na literarnem polju dobro in priznano ime s svojimi »Pravljicami in »Muhoborcji«. Eno dejanja kaže starega vdovca čevljarja Martina Andejiča (g. Danilo), ki se hoče obseliti zato, ker mu je umrl edini sinček Mitja. Ko plete vrvo, pa pride k njemu siv romar (Bohuslav) in ga prosi, naj mu zašije čevlji. V pogovoru, ki se razplete med njima, spozna Andejič svetega moža in njegov božji evangelij. Kar stori močnega revežem, to delamo Bogu samemu. Ko ravnamo kot ljudje, moramo misliti, kako bi delal v našem slučaju Bog. O vsem tem govori evangelij, ki ga podari romar Andejiču. In ko ga čita, se stari čevljar ves

izpremeni. Več ne misli na smrt in v sanjah vidi Kristusa, ki mu veli, naj ga pričakuje, ker ga jutri obišče. Drugi dan pride reven delavec, za njim revna mati, za njo pripodi razljutena prodajalka dečka, ki ji je ukradel jabolko. Avdejič streže vse, vsakemu stori, kar največ more. Lačnega nasiti, žejnega napoji, raztrganega obleče, zmrzučega segreje ob svoji peči in jeznega potolaži. Ali zdi se mu, da mu je v sanjah Kristus rekel, naj ga pričakuje, ker ga obišče. Čaka ga, a Kristusa ni. Ko pa zadremlje nad evangelijem, pride berač, ki ga je Avdejič nasitil in glas nad njim pove, da je bil to Kristus, pride zmrzučela žena in Kristusov glas nad njo pove, da je bil to on. Avdejič čita evangelij in iz njega spozna, da je imel res Boga v gostih. — Nihče ne dvomi o lepoti te pravljice in o vrednosti človekoljubnega nauka, ki ga vsebuje. Globoki modrijan ruski nas uči v njej, gospod Milčinski pa je poizkusil spraviti njegov nauk na oder, da bi nam od tam govoril Tolstoj še vplivneje. A gledališče zahteva dejanja, ki ga pravljica pogreša in tako je uspeh pravljice na odru v navskrižju z njeno resnično vrednostjo in lepoto. Poleg tega pa se je vrstilo na odru par prizorov, ki so lepo in globoko učinkovali. — Avdejič gospoda Danila zasluži priznanje in hvalo. Tudi vsi drugi so bili na mestu. — Isti večer so igrali Hauptmannovo dramatično pesnitev »Hanice pot v nebesa«, znano že iz prejšnjih sezon. Vprizoritev je bila vestna in mestoma jako ubrana. Povalno omenjam gospo Kreisovo kot Hanico, gospo Šetřilovo, g. Bohuslava, g. Skrbinska in druge. — V nedeljo popoldne so ponovili »Mlinarja in njegovo hčero«, zvečer pa Molnarjevega »Vraga«. Repriža »Vraga« je preseljala po uspehu premiero. Hvala zasluži zlasti Skrbinskova vrag. Obisk ni bil dober.

Gospodarstvo.

— Mestna hranilnica ljubljanska. Promet meseca oktobra 1912. 1388 strank je vložilo 756.544 K 34 v, 1582 strank je dvignilo 1.132.603 K 95 v. Stanje vlog 42.111.086 K 95 v. Število vložnih knjižnic 29.267.

— Ljubljanska kreditna banka. V mesecu oktobru vložilo se je na knjižice in na tekoči račun K 1.808.325 66, dvignilo pa 2.446.442 23. Stanje koncem oktobra K 14.235.917 91.

— Srečke Premijsko izžrebanje 5% drž. srečk iz leta 1860. Glavni dobitek 600.000 K dobi serija 18.598 št. 17, 100.000 K serija 13.543 št. 1, 50.000 K serija 4704 št. 14, po 20.000 K pa serija 2175 št. 18 in serija 9808 št. 2. — Dunajske komunalne srečke iz leta 1874. Glavni dobitek 300.000 K dobi serija 456 št. 91, 20.000 K serija 1761 št. 100 in 10.000 K serija 2490 št. 13.

— Dobavni razpis. C. in kr. mornarski provijantni urad v Pulju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da namerava nakupiti po trgovskem običaju razne predmete, med katerimi so tudi: pšenična in ržena moka, kumin, grah, fižol, močnate jedi (testenine), čebulja, svinjska mast, krompir, kis, vino i. dr. Ponudbe je vložiti takoj, najkasneje do 30. novembra 1912 pri C. in kr. mornarskem provijantnem uradu v Pulju. Razpis in uzančni zvezek je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Darila.

Upravištvu naših listov so poslali:

za »Rdeči križ balkanskih držav: Hana Diel, trgovčeva soproga v Celju 578 K 50 v, kot zbirko I. izkaza doneskov za »Rdeči križ balk. držav«, Fran Vidic v Lescah 8 K (i. s. Vidic 5 K in Franja Hafner 3 K), na »Fantovščini« sodnika g. Joškota Janša v gostilni gospe Terpinčeve v Kamniku nabranih 12 K, g. Šlajpah in njegov kolega darovala v gostilni g. Pavlina v Trebnjem 4 K, Miljutina Žnidaršič v Matenjavi pri Prestranku nabrala 30 K, Ivan Baloh, Altenessen ob Reni na Nemškem 1 K 50 v, Ivan Podlipnik, Haagen v Badnu na Nemškem 12 K, dr. Kreft pri Sv. Jurju ob Ščavnici 5 K, družina Fran Gerla v Pulju 5 K, Ivan Jakopič v Ljubljani 6 K 30 v, »nabral med gosti v gostilni pri Možini, kjer imajo dober vin«, ces. svetnik g. I. Murnik 50 K, Fran Perdan v Ljubljani je odstopil svoj račun za nalepljenje lepakov za »Sploš. slov. žen. dr.« v znesku 4 K, v gostilni Fran Kavčiča v Ljubljani na Prevozu št. 4 zbrali gostje 8 K, dobljena stava pri »Roži« — mesto dogovorjene večerje izročil g. Rohrmann v Ljubljani 50 K in gospa Ivanka Schiffer v Ljubljani 2 K. Skupaj 776 K 30 v. Živeli nabiranci in darovalci!

Današnji list obsega 8 strani.

Indajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Latinska in tisk »Narodna tiskarna«.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 30. oktobra: Marija Urbas, hišna posestnica, 60 let, Komenskega ulica 16.

Dne 31. oktobra: Jožefa Kolman, hišni mizarskega pomočnika, poldrugo leto, Strelška ulica 15.

Dne 1. nov.: Leopold Sušnik, postrežnik, 54 let, Sv. Florijana ulica 11.

V deželni bolnici:

Dne 27. oktobra: Mihael Burja, ubožec, 78 let.

Dne 29. oktobra: Fran Kotar, hlapec, 25 let.

Dne 31. oktobra: Fran Cigale, kočar, 32 let. — Jakob Cerar, tovarniški delavec, 45 let.

Stari so ga imenovali veterinik,

november namreč, in vedeli so zakaj. Saj nobenega meseca ne odlikuje tako megla in veter kakor »predsadni mesec leta — nobeden pa tudi ni nevarnejši za občutljive ljudi kakor prav ta mesec. Ob tem času Fayevih pristnih sodenskih mineralnih pastilj ne sme manjkati v nobeni hiši, da so ob premaranju, katarjih itd. takoj pri rokah, da se zabranijo hujše bolezni. — Škatlja stane samo K 1 25 in se dobiva po vseh lekarnah in drogerijah. — Varujte se ponaredeb.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 4. novembra 1912.

Termin.

Pšenica za april 1913 . . . za 50 kg 11 78
Rž za april 1913 . . . za 50 kg 10 41
Oves za april 1913 . . . za 50 kg 11 02
Koruzna za maj 1913 . . . za 50 kg 7 98

Meteorološko poročilo.

Vidna nad morjem 200-2 Srednji zračni tlak 736 mm

NOV.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
2.	pop.	739-0	7-1	sl. jvzh.	jasno
3.	9. zv.	739-0	1-5	sl. sever	„
4.	7. zj.	737-1	-2-6	sl. svzh.	„
5.	2. pop.	735-2	8-4	sl. vzh.	del. jasno
6.	9. zv.	738-6	0-3	slab sever	jasno
7.	zj.	740-6	-2-8	sl. svzh.	megla

Srednja predvečernja temperatura 3-5° norm. 6-9° in večerajšna 2-0°, norm. 6-6° Padavina v 24 urah 0-0 mm in 1-0 mm

Zahvala.

Povodom smrti naše nepozabne soproge, matere, tašče, stare matere in svakinje, došli so nam toliki dokazi iskrenega sočutja, da se nam ni moglo vsakemu posameznemu drugače zahvaliti, kakor z globoko čutečim: »Bog povrni!«

Zahvaljujemo se za obile krasne vence, za časte spremitve pri pogrebu, za dole besede sočutja — vsem, vsem.

Posebno pa se zahvaljujemo blag. gospodom deželnim uradnikom za nežno pazljivost s tem, da so poslali izvanredno krasen venec ter tako mnogobrojno spremili pokojnico na zadnji poti, na čelu jim prebлагorodni gospod ravnatelj deželnih uradov, I. Zamida.

Občespoštovanemu g. dr. Evgenu Gallatinu, ki je skozi dolga leta nepozabni pokojnici, posebno pa pri njeni zadnji, tako težki bolezni po dnevu kakor tudi po noči neustrahljivo lajšal njeno bol, najpričnejša zahvala; ravnotako se zahvaljujemo gospodom nadpaznikom in paznikom za prelepi venec ter njih prijazno udeležbo pri pogrebu.

LJUBLJANA, 4. novembra 1912.

Redbina Pavločič.

Lepa prilžnost! Trgovci in obrtniki!

Proda se iz proste roke v železnikih na Gorenjskem

veliko posestvo

po domače »pri Prezeljnu«, ležeče tik glavne ceste na solčnem in prometnem kraju pred trgov. Obstoji iz hiše s staro gostilno in nanovo narejenim lokalom za prodajalno ali drugo obrt. Zraven imenovane hiše je veliko gospodarsko poslopje ca. 25 m dolgo, s ploščami krito in s močnim podstrešjem, v pritličju s staro veliko kovačnico, obekanim hlevom in skladiščem, zgoraj stanovanje in velik prostor po prenebrski za vsako obrt zelo ugodno. Proda se hiša in gospodarsko poslopje vsako posebej ali tudi skupno s pripadajočim vrtom in prostori okoli teh dveh poslopij. Proda se tudi nekaj opreme. Po zastopljenem kupu se posestvo lahko takoj prevzame. Prodaja

Lovrenc Boncelj, trgovec in posestnik v železnikih, Gorenjsko.

Prodaj takoj 3990

beladone

male in velike 500 kg. Zglasiti se je pri Matija Strucl, Zapudje, p. u Dragetuš pri Črnomlju.

Našemu dobremu in občeznanemu gosodu

Harel Tausesu

gospodarju in lastniku hotela »Lloyd« častitamo k njegovemu slavnemu imendnu vsi njegovi uslužbenci.

Izvrstno ohranjen

KLAVIR

od strokovnjaka preizkušen 3926 se po jako nizki ceni prodaja.

Poizkusi se ga lahko od 11-12 in od 3-4 ure. Elizabetna c. št. 4.

Stanovanje

s tremi sobami v III nadstropju

se takoj odda 3995

v Sodnijski ulici št. 4.

Več pove kamnosek Vodnik, tu-

V soboto je bila odpeljana iz Št. Vida nad Ljubljano mlada škotska

ovčarska psica

Psica je pol leta stara, 60 cm visoka, rujava temeljne barve z belimi lisami. (Osebe (3), ki so jo odpeljale naj jo takoj vrnejo sicer se takoj nanzanijo sodniji.) Komur je pa kaj več znanega naj izvoli sporočiti Antonu Kremžarju, ključavničarju, v Št. Vidu nad Ljubljano

Odda se takoj

lepo stanovanje

v sredini mesta s 3 sobami, kuhinjo, kopalnico (balkon) itd. v II. nadstropju

in eno lepo

skladišče

v Kolizeju 3986

Odda se za februar 1913;

trgovski lokal

v najlepši in najprometnejši legi mesta in

stanovanje s 3 sobami.

Natančneje se poizve v hotelu pri »Malič« soba št. 12.

Vinska klet v Unionu

se otvori v torek, 5. novembra.

Točila se bodo izključno priznana dobra vina Kranjske deželne vinarske zadruge pod stalnim nadzorstvom iste.

V kleti se bodo dobivala izvrstna mrzla in gorka jedila.

Za obilen obisk se priporoča

Union.

3998

Kranjska deželna vinarska zadruga

naznanja

da se v bodoče opuste vinske poskušnje,

ker se bodo vina imenovane zadruge v isti priznani kakovosti in v isti množini kakor v 3998

pokuševalni kleti točila

od torka, 5. nov. naprej v vinski kleti hotela Union.

Vse prijatelje dobre vinske kapljice vabi podpisana zadruga, da mnogoštevilno posejajo novo otvoreno klet.

Z odličnim spoštovanjem

Kranjska dež. vin. zadruga.

Lepo stanovanje

s tremi sobami, kuhinjo, shrambo in pritlikinami 3992

se odda za februarjev termin

v Bohoričevi ulici št. 16.

Išče se za februar

stanovanje

3 do 4 sobe v sredini mesta. Ponudbe pod šifro »Stanovanje« poste restante Ljubljana. 3982

Naznanilo.

Staro in zlomljeno, umetno

zobovje

se kupuje po najvišjih cenah v hotelu pri Slonu, sobna številka 34. 3997

Hrušovec (tokavec)

Špecično iz jesenskih hrušk, zajamčeno čisto blago, okoli 20-30 hl se odda tudi v manjših množinah. Na zahtevo pošljem tudi vzorec. Cena po dogovoru. Vprašanja na 3981

M. Humer, Plošnica pri Litiji.

Čedno suho

stanovanje

2 sobi, kuhinja in pritlikline (ozir. 1 soba, kuhinja in pritlikline) 3983

išče mirna stranka za februarjev termin.

Ponudbe pod »Stanovanje 1913« na upravištvu »Slovenskega Naroda«.

Lepa dvonadstropna

HIŠA

v kateri je bila vedno do sedaj gostilna in trgovina, se prodaja v Podbrdu na Primorskem št. 19. Zraven se nahaja tudi hlev in lep vrt. Več se izve istotam ali pa pri lastniku A. Lenar, kovaški mojster, Bistrica nad Pliberkom. Koroško. 3987

Išče se popolnoma izurjen

strojnik,

ki ima izpit za kurjača pri parnih kotlih in kot strojevodja. Zahteva se, da more samostojno popravljati vsakovrstne stroje in da je tudi elektrotehnično izurjen. Zmožen mora biti slovenščine in nemščine v govoru in pisanju. Ponudbe, katerim naj se priložijo izpričevala v prepisu, naj se pošljejo upravištvu »Slo. Naroda« pod R. G. 5

Kje pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Solidno blago. Nizke cene. Vzorci franko.

Mod. blago
sukno, platno,
garniture, preproge,
šerpe, rute, pletl itd.

mešane stroke, dober manufakturst, **želi svojo službo spremeniti.** Ponudbe upravnistvu »Slov. Naroda«, 3056

Prilporoča svojo bogato zalogo najmodernejšega blaga za zimsko sezono, ter vse v to široko spadajoče predmete po strogo :: solidnih cenah. — Vzorke pošljem poštnine prosto. ::